Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (yhdeksäs jaosto)

12 päivänä joulukuuta 2018 *

Kilpailu – Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt – Sydän- ja verisuonitautien hoitoon tarkoitetun perindopriili-lääkkeen alkuperäis- ja rinnakkaisversion markkinat – Päätös, jolla SEUT 101 ja SEUT 102 artiklan rikkominen todetaan – Sopimukset, joilla pyritään viivästyttämään tai jopa estämään perindopriilin rinnakkaisversioiden markkinoille tulo – Tytäryhtiön osallistuminen kilpailusääntöjen rikkomiseen, johon sen emoyhtiö on syyllistynyt – Rikkomisesta vastuuseen joutuminen – Yhteisvastuu – Sakon enimmäismäärä

Asiassa T-677/14,

Biogaran, kotipaikka Colombes (Ranska), edustajanaan asianajajat T. Reymond, O. de Juvigny ja J. Jourdan,

kantajana

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään aluksi F. Castilla Contreras, T. Vecchi ja B. Mongin, sittemmin Castilla Contreras, Mongin ja C. Vollrath,

vastaajana,

jossa on kyse SEUT 263 artiklaan perustuvasta vaatimuksesta, jolla pyritään ensisijaisesti SEUT 101 ja SEUT 102 artiklan mukaisesta menettelystä 9.7.2014 annetun komission päätöksen C(2014) 4955 final (asia AT.39612 – Perindopriili (Servier)) kumoamiseen siltä osin kuin se koskee kantajaa ja toissijaisesti kantajalle kyseisellä päätöksellä määrätyn sakon määrän alentamiseen,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (yhdeksäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja S. Gervasoni (esittelevä tuomari) sekä tuomarit L. Madise ja R. da Silva Passos,

kirjaaja: hallintovirkamies G. Predonzani,

ottaen huomion kirjallisessa käsittelyssä ja 5.10.2017 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

tuomion

I Asian tausta

A Perindopriili

1 Servier-konserni, joka muodostuu Servier SAS:sta ja useista tytäryhtiöistä (jäljempänä erikseen ja yhdessä Servier), kehitti perindopriilin, joka on sydän- ja verisuonitautien hoitoon soveltuva lääke ja joka on ensisijaisesti tarkoitettu verenpainetaudin ja sydämen vajaatoiminnan torjuntaan angiotensiinia konvertoivien entsyymien (jäljempänä ECA) estäjämekanismin välityksellä.

2 Perindopriilin vaikuttava farmaseuttinen aine (jäljempänä vaikuttava aine) eli biologisesti aktiivinen kemiallinen aine, joka tuottaa tavoitellut hoitovaikutukset, on suolan muodossa. Alun perin käytetty suola oli erbumiini (tai tert-butyyliamiini), jonka muoto on kiteinen Servierin sen synteesiin käyttämän prosessin vuoksi.

1 Yhdistettä koskeva patentti

3 Perindopriili-yhdistettä koskeva patenttihakemus (patentti EP0049658, jäljempänä patentti 658) jätettiin Euroopan patenttivirastolle (EPO) 29.9.1981. Patentin 658 voimassaolon oli määrä päättyä 29.9.2001, mutta sen suojaa jatkettiin useissa Euroopan unionin jäsenvaltiossa – muun muassa Yhdistyneessä kuningaskunnassa – 22.6.2003 saakka, kuten lääkkeiden lisäsuojatodistuksen aikaansaamisesta 18.6.1992 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1768/92 (EYVL 1992, L 182, s. 1) sallittiin. Ranskassa patentin 658 suojaa jatkettiin 22.3.2005 saakka ja Italiassa 13.2.2009 saakka.

2 Myöhemmät patentit

4 Vuonna 1988 Servier jätti lisäksi EPO:lle useita patenttihakemuksia, jotka koskivat perindopriili-yhdisteen valmistusprosesseja: patenttihakemukset EP0308339, EP0308340, EP0308341 ja EP0309324 (jäljempänä tässä järjestyksessä patentti 339, patentti 340, patentti 341 ja patentti 324); kyseisten patenttien voimassaolo päättyi 16.9.2008.

5 Servier jätti vuonna 2001 EPO:lle erbumiinia ja sen valmistusprosesseja koskevia uusia patenttihakemuksia, joihin kuuluvat patenttihakemus EP1294689 (jota kutsutaan nimellä beta-patentti, jäljempänä patentti 689), patenttihakemus EP1296948 (jota kutsutaan nimellä gamma-patentti, jäljempänä patentti 948) ja patenttihakemus EP1296947 (jota kutsutaan nimellä alfa-patentti, jäljempänä patentti 947). Patenttia 947, joka koskee erbumiinin alfakristalliinimuotoa ja sen valmistusprosessia, koskeva hakemus jätettiin 6.7.2001, ja EPO myönsi patentin 4.2.2004.

3 Toisen sukupolven perindopriili

6 Servier alkoi kehittää vuodesta 2002 lähtien toisen sukupolven perindopriilia, jota ei valmistettu erbumiinisuolasta vaan arginiinisuolasta. Tämän perindopriiliarginiinin oli määrä olla parannus aikaisempaan, koska se oli säilyvämpi (kolme vuotta kahden sijaan), vakaampi (mikä mahdollisti yhden ainoan pakkaustyypin kaikille ilmastovyöhykkeille) ja se oli helpompi varastoida (ei erityisolosuhteita).

7 Servier teki 17.2.2003 perindopriiliarginiinia koskevan eurooppapatenttihakemuksen (patenttihakemus EP1354873B, jäljempänä patentti 873). Sille myönnettiin 17.7.2004 patentti 873, jonka voimassaolo vahvistettiin päättyväksi 17.2.2023. Perindopriiliarginiinia alettiin tuoda unionin markkinoille vuonna 2006.

B Kantaja

8 Biogaran (jäljempänä kantaja tai Biogaran) on Servier SAS:n tytäryhtiön Laboratoires Servier SAS:n kokonaan omistama tytäryhtiö, joka on perustettu vuonna 1996 ja joka on rinnakkaisvalmisteiden tuottaja, jonka jakelutoiminta tapahtuu lähes yksinomaan Ranskassa.

C Nichen perindopriilia koskeva toiminta

9 Rinnakkaisvalmisteiden tuottaja Niche Generics Ltd (jäljempänä Niche) otti vastatakseen kaikista Bioglan Generics Ltd:n vastuista ja velvoitteista Medicorp Technologies India Ltd:n (jäljempänä Medicorp), jonka seuraaja on Matrix Laboratories Ltd (jäljempänä Matrix) kanssa 26.3.2001 tekemänsä kehitys- ja lisenssisopimuksen nojalla pitääkseen kaupan perindopriilin geneeristä muotoa (jäljempänä Niche-Matrix-sopimus). Niche-Matrix-sopimuksen mukaan kyseiset kaksi yhtiötä pitäisivät kaupan geneeristä perindopriilia unionissa, ja Matrix olisi ensisijaisesti vastuussa perindopriilin vaikuttavan aineen kehittämisestä ja toimittamisesta, kun taas Niche olisi ensisijaisesti vastuussa markkinoille saattamista koskevien lupien saamisen edellyttämistä toimista sekä liiketoimintastrategiasta.

10 Matrix toimitti huhtikuussa 2003 perindopriilin vaikuttavan aineen koe-erän sekä vastaavan tehoaineen kantatiedoston Nichen markkinoille saattamista koskevien lupahakemusten valmistelemiseksi.

11 Unichem Laboratories Ltd (jäljempänä Unichem), joka on Nichen emoyhtiö, oli puolestaan vastuussa perindopriilin valmistamisesta sen lopullisessa lääkemuodossa Medicorpin, josta on tullut Matrix ja joka sitoutui kehittämään perindopriilin vaikuttavan aineen ja toimittamaan sen tälle, kanssa 27.3.2003 tekemänsä perindopriilitablettien kehitys- ja valmistussopimuksen nojalla.

D Perindopriilia koskevat riita-asiat

1 Riita-asiat EPO:ssa

12 Kymmenen rinnakkaisvalmisteiden tuottajaa Niche mukaan lukien teki patenttia 947 koskevan väitteen EPO:ssa vuonna 2004, jotta kyseinen patentti kumottaisiin kokonaisuudessaan, ja ne vetosivat perusteisiin, jotka koskivat sitä, että kyseinen patentti ei ollut uusi eikä keksinnöllinen ja että keksinnön kuvaus oli puutteellinen. Niche kuitenkin vetäytyi väitemenettelystä 9.2.2005.

13 EPO:n väiteosasto vahvisti 27.7.2006 patentin 947 pätevyyden Servierin alkuperäisten vaatimusten vähäisten muutosten jälkeen (jäljempänä EPO:n 27.7.2006 tekemä päätös). Seitsemän yhtiötä valitti kyseisestä päätöksestä. EPO:n tekninen valituslautakunta kumosi 6.5.2009 tekemällään päätöksellä EPO:n 27.7.2006 tekemän päätöksen ja kumosi patentin 947. Servierin kyseisestä päätöksestä tekemä oikaisuvaatimus hylättiin 19.3.2010.

14 Niche teki niin ikään 11.8.2004 väitteen patenttia 948 vastaan EPO:ssa, mutta se vetäytyi menettelystä 14.2.2005.

2 Riita-asiat kansallisissa tuomioistuimissa

15 Rinnakkaisvalmisteiden tuottajat riitauttivat patentin 947 pätevyyden myös tiettyjen jäsenvaltioiden – Alankomaat ja Yhdistynyt kuningaskunta mukaan lukien – tuomioistuimissa.

16 Yhdistyneessä kuningaskunnassa Servier nosti 25.6.2004 patentin loukkauskanteen High Court of Justicen (England and Wales) Chancery Divisionissa (Patents court) (ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ja muutoksenhakutuomioistuin (Englanti ja Wales), Chancery-osasto (patenttijaosto))

Nicheä vastaan ja vetosi patentteihinsa 339, 340 ja 341, koska Niche oli tehnyt – yhdessä Matrixin kanssa Niche-Matrix-sopimuksen nojalla kehittämänsä – perindopriilin rinnakkaisversion markkinoille saattamista koskevia lupahakemuksia Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Niche nosti 9.7.2004 Servieriä vastaan patentin 947 mitättömyyttä koskevan vastakanteen.

17 High Court of Justicen (England & Wales) Chancery Divisionissa (patents court) pidetty suullinen käsittely, joka koski sitä, oliko väitetty patentin loukkaus perusteltu, vahvistettiin lopulta pidettäväksi 7. ja 8.2.2005, mutta Servierin ja Nichen 8.2.2005 tekemän sovinnon, jolla kyseisten kahden osapuolen välinen riita-asia ratkaistiin, vuoksi se kesti vain puoli päivää.

18 Niche informoi Matrixia oikeudenkäyntimenettelyn kulusta ja tämä oli myös mukana menettelyssä esittämällä lausumia Nichen nimissä High Court of Justicen (England & Wales) Chancery Divisionissa (patents court). Servier lähetti lisäksi muodollisen varoituskirjeen Matrixille 7.2.2005, moitti tätä patenttien 339, 340 ja 341 loukkauksista ja uhkasi tätä loukkauskanteen nostamisella.

19 Vuoden 2004 syksyllä Servier alkoi lisäksi suunnitella Nichen ostamista. Tässä tarkoituksessa Servier teetätti due diligence -selvityksen (yrityskaupan kohteen tarkastus), jonka ensimmäinen vaihe päättyi 10.1.2005, jolloin se teki alustavan tarjouksen, joka ei ollut sitova, Nichen ostamisesta hintaan, joka oli 15 ja 45 miljoonan punnan (GBP) välillä. Yrityskaupan kohteen tarkastuksen toisen vaiheen, joka tapahtui 21.1.2005, jälkeen Servier ilmoitti Nichelle suullisesti 31.1.2005, ettei se halunnut jatkaa Nichen ostamismenettelyä.

E Sovinnot

1 Nichen, Unichemin, Matrixin ja Servierin välillä tehdyt sopimukset

20 Servier teki joukon patenttien alan sovintosopimuksia useiden sellaisten rinnakkaisvalmisteiden tuottajien kanssa, joiden kanssa sillä oli patentteja koskevia riitoja.

21 Servier teki 8.2.2005 Nichen ja Unichemin kanssa sovintosopimuksen (jäljempänä sovintosopimus tai Servierin ja Nichen välinen sovintosopimus). Kyseisen sopimuksen alueellinen soveltamisala kattoi kaikki maat, joissa patentit 339, 340, 341 ja 947 olivat olemassa (sopimuksen 3 kohta).

22 Sovintosopimuksella Niche ja Unichem sitoutuivat olemaan valmistamatta, valmistuttamatta, pitämättä hallussa, tuomatta maahan, toimittamatta, tarjoamatta toimitettavaksi tai olemaan luovuttamatta geneeristä perindopriiliä, joka oli valmistettu Nichen kehittämän prosessin mukaisesti ja jonka Servier katsoi loukkaavan patentteja 339, 340 ja 341 – sellaisina kuin ne on vahvistettu Yhdistyneessä kuningaskunnassa –, pääosin samankaltaisen prosessin mukaisesti tai minkä tahansa muun prosessin mukaisesti, jolla saatettiin loukata patentteja 339, 340 ja 341 (jäljempänä riidanalainen prosessi) siihen saakka, kunnes kyseisten patenttien paikallinen voimassaolo on päättynyt (sopimuksen 3 artikla) (jäljempänä kaupan pitämisestä luopumista koskeva ehto). Sopimuksessa vahvistettiin sitä vastoin, että ne voisivat pitää vapaasti kaupan riidanalaisen prosessin perusteella valmistettua perindopriiliä kyseisiä patentteja loukkaamatta patenttien voimassaolon päättymisen jälkeen (sopimuksen 4 ja 6 artikla). Nichen oli lisäksi peruutettava tai irtisanottava patenttien voimassaolon päättymiseen saakka kaikki jo tekemänsä sopimukset, jotka koskivat riidanalaisen prosessin perusteella valmistettua perindopriiliä sekä kyseistä perindopriiliä koskevia markkinoille saattamista koskevia lupia, tai keskeytettävä tällaisten sopimusvelvoitteiden täyttäminen (sopimuksen 11 artikla). Niche ja Unichem sitoutuivat lisäksi olemaan esittämättä riidanalaisen prosessin perusteella valmistetun perindopriilin markkinoille saattamista koskevia lupahakemuksia ja olemaan auttamatta kolmansia saamaan tällaista lupaa (sopimuksen 10 artikla). Niiden piti vielä pidättyä patentteja 339, 340, 341, 947, 689 ja 948 koskevista mitättömyyskanteista ja vahvistuskanteista, jotka koskivat sitä, että loukkausta ei ollut tapahtunut, niiden voimassaolon päättymiseen saakka paitsi puolustautumistarkoituksessa patentin

loukkauskanteen yhteydessä (sopimuksen 8 artikla) (jäljempänä riitauttamatta jättämistä koskeva ehto). Niche suostui lisäksi peruuttamaan EPO:ssa esittämät väitteensä, jotka koskivat patentteja 947 ja 948 (sopimuksen 7 artikla).

23 Vastikkeeksi Servier sitoutui yhtäältä olemaan nostamatta loukkauskannetta Nicheä tai sen asiakkaita ja Unichemiä vastaan patenttien 339, 340, 341 ja 947 perusteella kaikkien sellaisten väitettyjen loukkausten osalta, jotka olivat tapahtuneet ennen sopimuksen tekemistä (sopimuksen 5 artikla) (jäljempänä vaatimuksista luopumista koskeva ehto), ja toisaalta maksamaan Nichelle ja Unichemille 11,8 miljoonan punnan summan kahdessa erässä (sopimuksen 13 artikla). Kyseinen summa oli vastike Nichen ja Unichemin sitoumuksista ja ”huomattavista kustannuksista ja mahdollisista vastuista, joita Nichelle ja Unichemille saattaisi aiheutua, koska niiden [riidanalaisen] prosessin mukaan valmistetun perindopriilin kehittämisohjelma lakkautettiin”.

24 Servier teki lisäksi myös 8.2.2005 Matrixin kanssa sovintosopimuksen (jäljempänä Matrix-sopimus), joka kattoi kaikki maat, joissa patentit 339, 340, 341 ja 947 olivat olemassa yhtä Euroopan talousalueen (ETA) ulkopuolista valtiota lukuun ottamatta (sopimuksen 1 osaston 1 kohdan xiii alakohta).

25 Matrix-sopimuksella Matrix sitoutui olemaan valmistamatta, valmistuttamatta, pitämättä hallussa, tuomatta maahan, toimittamatta, tarjoamatta toimitettavaksi tai olemaan luovuttamatta perindopriiliä, joka on valmistettu riidanalaisen prosessin mukaisesti, kunnes kyseisten patenttien paikallinen voimassaolo on päättynyt (sopimuksen 1 ja 2 artikla). Sopimuksessa vahvistettiin sitä vastoin, että Matrix voisi pitää vapaasti kaupan riidanalaisen prosessin perusteella valmistettua perindopriiliä kyseisiä patentteja loukkaamatta patenttien voimassaolon päättymisen jälkeen (sopimuksen 4 artikla). Matrixin oli lisäksi peruutettava tai irtisanottava patenttien voimassaolon päättymiseen saakka kaikki jo tekemänsä sopimukset, jotka koskivat riidanalaisen prosessin perusteella valmistettua perindopriiliä sekä kyseistä perindopriiliä koskevia markkinoille saattamista koskevia lupia, tai keskeytettävä tällaisten sopimusvelvoitteiden täyttäminen viimeistään 30.6.2005 (sopimuksen 7 ja 8 artikla). Se sitoutui lisäksi olemaan esittämättä riidanalaisen prosessin perusteella valmistetun perindopriilin markkinoille saattamista koskevia lupahakemuksia ja olemaan auttamatta kolmansia saamaan tällaista lupaa (sopimuksen 6 artikla). Matrixin piti vielä pidättyä patentteja 339, 340, 341, 947, 689 ja 948 koskevista mitättömyyskanteista ja vahvistuskanteista, jotka koskivat sitä, että loukkausta ei ollut tapahtunut, niiden voimassaolon päättymiseen saakka paitsi puolustautumistarkoituksessa patentin loukkauskanteen yhteydessä (sopimuksen 5 artikla).

26 Vastikkeeksi Servier sitoutui yhtäältä olemaan nostamatta loukkauskannetta Matrixia vastaan patenttien 339, 340, 341 ja 947 perusteella kaikkien väitettyjen sellaisten loukkausten osalta, jotka olivat tapahtuneet ennen Matrix-sopimuksen tekemistä (sopimuksen 3 artikla), ja toisaalta maksamaan Matrixille 11,8 miljoonan punnan summan kahdessa erässä (sopimuksen 9 artikla). Kyseinen summa oli vastike Matrixin sitoumuksista ja ”huomattavista kustannuksista ja mahdollisista vastuista, joita Matrixille saattaisi aiheutua koska sen [riidanalaisen] prosessin mukaan valmistetun perindopriilin kehittämisohjelma lakkautettiin”.

2 Nichen ja Biogaranin välillä tehty sopimus

27 Niche ja Biogaran tekivät 8.2.2005 (Servierin ja Nichen välisen sovintosopimuksen tekopäivänä) lisenssi- ja toimitussopimuksen, joka koski sitä, että Niche luovuttaisi Biogaranille kolmen tuotteen asiakirja-aineistot (eli ”kaikki Nichellä olevat tuotteita koskevat tiedot, joita markkinoille saattamista koskevien lupien saaminen edellytti”) sekä olemassa olleen markkinoille saattamista koskevan luvan korvaukseksi siitä, että Biogaran maksaisi Nichelle 2,5 miljoonan punnan summan (jäljempänä Biogaran-sopimus).

28 Biogaran-sopimuksen nojalla Niche sitoutui luovuttamaan Biogaranille tuotteen A asiakirja-aineiston Biogaranin yksinomaista käyttöä varten markkinoille saattamista koskevien lupien saamiseksi Ranskassa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja ETA:han kuulumattomassa maassa ja muuta kuin yksinomaista käyttöä varten muualla maailmassa. Asiakirja-aineiston luovutus kahden muun tuotteen eli tuotteen B ja tuotteen C osalta tapahtui muuta kuin yksinomaista käyttöä varten kaikkialla maailmassa. Erityisesti tuotteen B osalta Niche suostui luovuttamaan markkinoille saattamista koskeneen lupansa Ranskan osalta Biogaranille. Biogaran-sopimuksessa määrättiin, että markkinoille saattamista koskevat lupansa saatuaan Biogaranin olisi tilattava kyseessä olevat tuotteet Nicheltä (sopimuksen 2 artiklan 2 kohta). Sopimuksen 2 artiklan 5 kohdan nojalla Niche sitoutui toimittamaan Biogaranille kaikki sillä tai sen määräysvallassa olevat seikat ja tiedot, jotka muodostivat vastaavien markkinoille saattamista koskevien lupien saamisen edellyttämän tuotteen asiakirja-aineiston. Biogaranin oli lisäksi toteutettava kaikki kohtuullisesti toteutettavissa olevat toimet varmistuakseen siitä, että tuotetilaukset tapahtuisivat asianmukaisena ajankohtana, jotta Niche kykenisi ylläpitämään pysyvän tuotantojärjestelmän koko kyseisen sopimuksen keston ajan (sopimuksen 4 artiklan 1 kohta). Biogaran-sopimuksessa määrättiin sitä vastoin, että kyseinen sopimus irtisanottaisiin automaattisesti, jos markkinoille saattamista koskevia lupia ei olisi saatu 18 kuukauden määräajassa (sopimuksen 14 artiklan 4 kohta). Sopimuksessa määrättiin myös, ettei kummallakaan sopimuspuolella ollut oikeutta vahingonkorvaukseen, jos sopimus irtisanottaisiin sen 14 artiklan 2 ja 4 kohdan mukaisesti.

29 Vastikkeeksi tuotteiden asiakirja-aineistoista Biogaran-sopimuksen 2 artiklan 3 kohdassa määrättiin, että Biogaran maksaisi 2,5 miljoonan punnan suuruisen summan, ja vahvistettiin maksamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt, joiden mukaan Biogaranin oli maksettava Nichelle 1,5 miljoonaa puntaa viimeistään 14.2.2005 ja 1 miljoona puntaa viimeistään 5.10.2005, jotka olivat samat päivämäärät kuin ne, joista oli sovittu Servierin ja Nichen välisessä sovintosopimuksessa 11,8 miljoonan punnan maksamisen osalta.

F Alakohtainen tutkimus

30 Euroopan yhteisöjen komissio päätti 15.1.2008 aloittaa lääkealaa koskevan tutkimuksen [SEUT 101] ja [SEUT 102] artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16.12.2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 (EUVL 2003, L 1, s. 1) 17 artiklan säännösten perusteella saadakseen yhtäältä selville syyt kyseisen alan innovoinnin, jota mitataan markkinoille tulevien uusien lääkkeiden lukumäärällä, vähenemiseen ja toisaalta tiettyjen rinnakkaislääkkeiden myöhäiseen markkinoille tulemiseen.

31 Komissio julkaisi alustavan kertomuksen tutkimuksensa tuloksista 28.11.2008, minkä jälkeen järjestettiin julkinen kuuleminen. Komissio antoi 8.7.2009 tiedonannon, joka koski sen lääkealalla tekemää tutkimusta koskevasta kertomuksesta tehtyä yhteenvetoa. Komissio totesi kyseisessä tiedonannossa muun muassa, että patenttien alan riita-asioiden sovintoja alkuperäis- ja rinnakkaisvalmisteiden tuottajien välillä oli edelleen seurattava, jotta ymmärrettäisiin paremmin, miten kyseisiä sopimuksia käytetään, ja jotta saataisiin selville sopimukset, jotka viivästyttävät rinnakkaislääkkeiden markkinoille tuloa unionin kuluttajien haitaksi ja jotka voivat merkitä kilpailusääntöjen rikkomista. Komissio antoi tämän jälkeen kuusi vuosikertomusta, jotka koskivat patentteihin liittyvien sovintosopimusten valvontaa.

G Hallinnollinen menettely ja riidanalainen päätös

32 Komissio suoritti 24.11.2008 ennalta ilmoittamattomia tarkastuksia asianomaisten yhtiöiden toimitiloissa. Tammikuussa 2009 komissio lähetti tietojensaantipyyntöjä useille yhtiöille.

33 Komissio teki 2.7.2009 menettelyn aloittamista koskevan päätöksen Servieriä ja kantajaa sekä muita rinnakkaisvalmisteiden tuottajia vastaan.

34 Komissio lähetti elokuussa 2009 ja sitten joulukuusta 2009 toukokuuhun 2012 useita tietojensaantipyyntöjä sekä Servierille että Nichelle. Servierin kieltäydyttyä kahdesti toimittamasta Biogaran-sopimusta koskevia tietoja komissio teki asetuksen N:o 1/2003 18 artiklan 3 kohtaan perustuvan päätöksen, jossa se vaati, että sille toimitetaan tietyt tiedot. Tähän vaatimukseen vastattiin 7.11.2011.

35 Komissio antoi 27.7.2012 väitetiedoksiannon, jonka se osoitti useille yhtiöille, mukaan lukien kantaja, joka vastasi siihen 14.1.2013.

36 Asianomaisia yhtiöitä, kantaja mukaan lukien, kuultiin 15.–18.4.2013.

37 Komissio antoi 18.12.2013 oikeuden tutustua todisteisiin, jotka oli kerätty tai joita oli täydennetty väitetiedoksiannon antamisen jälkeen, ja lähetti tosiseikkoja koskeneen tiivistelmän, johon kantaja vastasi 21.1.2014.

38 Kuulemismenettelyistä vastaava neuvonantaja esitti loppukertomuksensa 7.7.2014.

39 Komissio antoi 9.7.2014 päätöksen C(2014) 4955 final SEUT 101 ja SEUT 102 artiklan mukaisesta menettelystä (asia AT.39612 – Perindopriili (Servier)) (jäljempänä riidanalainen päätös).

40 Riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todetaan, että Unichem ja sen tytäryhtiö Niche sekä Servier ja sen tytäryhtiö Biogaran ovat rikkoneet SEUT 101 artiklaa osallistumalla käänteistä maksua vastaan patentin alan riitojen sovintosopimukseen, joka kattaa kaikki jäsenvaltiot Kroatiaa ja Italiaa lukuun ottamatta, 8.2.2005 alkaneella ajanjaksolla – lukuun ottamatta Latviaa (ajanjakso alkoi 1.7.2005), Bulgariaa ja Romaniaa (ajanjakso alkoi 1.1.2007) sekä Maltaa (ajanjakso alkoi 1.3.2007) –, joka päättyi 15.9.2008 lukuun ottamatta Alankomaita (ajanjakso päättyi 1.3.2007) ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa (ajanjakso päättyi 6.7.2007).

41 Komissio katsoi, että Biogaran-sopimus oli ollut lisäkannustin, jolla oli pyritty vakuuttamaan Niche siitä, ettei tämä tulisi enää markkinoille, ja totesi Biogaranin osallistuneen suoraan rikkomiseen, johon sen emoyhtiö Servier oli syyllistynyt.

42 Komissio nimittäin katsoi riidanalaisen päätöksen 1349–1354 perustelukappaleessa, että nettoarvon siirtämisen ohella Servier oli antanut Nichelle lisäkannustimen Biogaran-sopimuksella. Komissio korosti, että 8.2.2005 eli Servierin ja Nichen välisen sovintosopimuksen tekopäivänä Niche oli niin ikään tehnyt Biogaran-sopimuksen ja että kyseisen sopimuksen puitteissa Biogaran oli maksanut Nichelle 2,5 miljoonaa puntaa vastikkeeksi tuotteiden asiakirja-aineistojen luovuttamisesta ja markkinoille saattamista koskevasta luvasta, joka koski farmaseuttisia tuotteita, jotka eivät liittyneet perindopriiliin.

43 Riidanalaisen päätöksen 7 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan Servierille ja Biogaranille määrättiin yhteisvastuullisesti 131 532 600 euron suuruinen sakko. Biogaran velvoitettiin lisäksi saman sopimuksen 8 artiklan nojalla olemaan uusimatta täten todettua rikkomista, josta määrättiin seuraamuksia, ja pidättäytymään kaikista toimista tai kaikesta toiminnasta, joilla on sama tai samankaltainen tarkoitus tai vaikutus.

II Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

44 Kantaja nosti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 19.9.2014 toimittamallaan kannekirjelmällä nyt esillä olevan kanteen.

45 Kantaja vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– kumoaa riidanalaisen päätöksen 1, 7 ja 8 artiklan siltä osin kuin ne koskevat kantajaa

– toissijaisesti käyttää täyttä harkintavaltaansa ja alentaa huomattavasti kantajalle määrätyn sakon määrää

– laajentaa Servierin nostaman kanteen yhteydessä hyväksytyn vaatimuksen riidanalaisen päätöksen kumoamisesta kokonaan tai osittain koskemaan kantajaa ja tekee tästä johtopäätökset täyden harkintavaltansa puitteissa

– velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

46 Komissio vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– hylkää kanteen

– velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

III Tutkittavaksi ottaminen

A Kolmas kanneperuste, jolla kantaja vaatii, että Servierin nostaman kanteen yhteydessä hyväksytty vaatimus riidanalaisen päätöksen kumoamisesta laajennetaan koskemaan kantajaa

47 Aluksi on palautettava mieleen, että Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 21 artiklan ja unionin yleisen tuomioistuimen 2.5.1991 päivätyn työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan kanteessa on mainittava riidan kohde ja yhteenveto seikoista, joihin kanne perustuu.

48 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan näiden mainintojen on oltava riittävän selkeitä ja täsmällisiä, jotta vastaaja voi valmistella puolustuksensa ja jotta unionin yleinen tuomioistuin voi ratkaista kanteen. Sama koskee kaikkia vaatimuksia, joiden yhteydessä on esitettävä perusteet ja perustelut, jotka mahdollistavat sen, että sekä vastaaja että tuomioistuin voivat arvioida, ovatko ne perusteltuja (ks. tuomio 7.7.1994, Dunlop Slazenger v. komissio, T-43/92, EU:T:1994:79, 183 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksenä on, että ne olennaiset tosiseikat ja oikeudelliset seikat, joihin kanne perustuu, käyvät ilmi ainakin pääpiirteittäin itse kannekirjelmän tekstistä, kunhan ne on esitetty johdonmukaisesti ja ymmärrettävästi. Tämän osalta on todettava, että vaikka kannekirjelmän tekstiosaa voidaan tukea ja täydentää tietyiltä osin viittaamalla kannekirjelmän liitteenä olevien asiakirjojen kohtiin, sillä, että viitataan yleisluonteisesti muihin asiakirjoihin, vaikka ne olisivat kannekirjelmän liitteinä, ei voida korjata sitä, että kannekirjelmässä ei ole mainittu olennaisia oikeudellisia perusteita ja perusteluja, jotka siinä on edellä mainittujen määräysten mukaan mainittava. Unionin yleisen tuomioistuimen asiana ei myöskään ole etsiä ja tunnistaa liitteistä oikeudellisia perusteita ja perusteluja, joihin kanteen voitaisiin katsoa perustuvan, koska liitteillä on puhtaasti todistuksellinen ja välineellinen tehtävä (ks. tuomio 17.9.2007, Microsoft v. komissio, T-201/04, EU:T:2007:289, 94 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Sitäkin suuremmalla syyllä yleinen viittaus kannekirjelmässä toisen – vaikkakin liitännäisessä asiassa nostetun – kanteen tueksi esitettyihin perusteisiin ja perusteluihin ei täytä edellä mainittua vaatimusta (tuomio 24.3.2011, Legris Industries v. komissio, T-376/06, ei julkaistu, EU:T:2011:107, 32 kohta).

49 Käsiteltävässä asiassa on katsottava, että yleinen viittaus kannekirjelmässä täsmennyksittä tai selityksittä perusteisiin ja perusteluihin, jotka on esitetty tapauksessa, joka johti tänään annettuun tuomioon Servier ym. v. komissio (T-691/14), nostetun kanteen tueksi, ei täytä edellä mainittua vaatimusta.

50 Jos kantaja pyrki kannekirjelmän kolmannella vaatimuksella vetoamaan oikeuskäytäntöön, jonka mukaan unionin tuomioistuinten on laajennettava toisen yhtiön hyväksytty kumoamisvaatimus koskemaan ensimmäistä yhtiötä, kun ne muodostavat saman taloudellisen yksikön (tuomio 22.1.2013, komissio v. Tomkins, C-286/11 P, EU:C:2013:29, 43 ja 44 kohta), kuten se väitti vastauskirjelmässä, tätä vaatimusta ei myöskään voida hyväksyä. Tänään antamallaan tuomiolla Servier ym. v. komissio (T-691/14) unionin yleinen tuomioistuin nimittäin hylkäsi kanteen siltä osin kuin se koski Servierin ja Nichen välistä sovintosopimusta. Kantaja ei siis voi vedota hyväkseen siihen, että riidanalainen päätös on kumottu Servierin nostaman kanteen yhteydessä.

51 Edellä esitetystä seuraa, että kantajan kolmas vaatimus, jolla se pyrkii yhtymään Servierin vaatimuksiin ja kirjelmiin, on hylättävä.

B Vastineen tiettyjen liitteiden ja siinä esitettyjen todisteiden tutkittavaksi ottaminen

1 Asianosaisten lausumat

52 Kantaja väittää aluksi vastauksessaan, että komissio esitti vastineessa uusia asiakirjoja ja perusteluja riidanalaisessa päätöksessä esitetyn näkemyksen tueksi. Vastine (jossa on 40 sivua) perustuu nimittäin kantajan mukaan osittain uusiin tosiseikkoihin, millä pyritään lähinnä tukemaan riidanalaista päätöstä, jossa käsitellään Biogaranin vastuuseen saattamista vain kuudella sivulla 919 sivusta. Kantaja tukeutuu oikeuskäytäntöön ja väittää, että uusien seikkojen käyttäminen oikeudenkäyntimenettelyn aikana loukkaa puolustautumisoikeuksia.

53 Kantaja vaati, että vastineen tietyt liitteet jätetään tutkimatta, koska 23 niistä oli englannin kielellä eikä niitä ollut käännetty lainkaan oikeudenkäyntikielelle eli ranskaksi.

54 Komissio kiistää esittäneensä uusia todisteita riidanalaisen päätöksen laillisuuden tueksi ja laiminlyöneensä perusteluvelvollisuuttaan. Se, että Biogaran-sopimuksen ja sovinnon välillä on yhteys, nimittäin selitetään sen mukaan yksityiskohtaisesti riidanalaisen päätöksen 561–569 ja 1351–1354 perustelukappaleessa.

55 Komission mukaan niitä kolmea seikkaa, jotka vahvistavat Biogaran-sopimuksen ja sovintosopimuksen välisen yhteyden olemassaolon, ei voida luokitella ”uusiksi”, koska ne esiintyvät riidanalaisessa päätöksessä tai ovat pääteltävissä siinä esitetyistä toteamuksista. Ensinnäkin M:n keskeiseen rooliin Nichen ja Servierin välisissä neuvotteluissa vedotaan sen mukaan riidanalaisen päätöksen 532 ja 538 perustelukappaleessa. Se toteaa seuraavaksi, että keskustelut, jotka koskivat Nichen toivetta saada suurempi määrä kuin se, joka Matrixille annettiin, mainitaan riidanalaisen päätöksen 577 perustelukappaleessa. Se toteaa lopuksi, että Biogaranin rooli Servierin ja rinnakkaislääkkeitä valmistavan Lupin Ltd:n välisessä suhteessa mainitaan niin ikään riidanalaisen päätöksen 979 perustelukappaleessa.

2 Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

56 Kantaja väittää, että puolustautumisoikeuksien kunnioittamista koskevan periaatteen vastaisesti komissio vetoaa – perustelujen puutteellisuuden korjaamiseksi – vastineessa uusiin asiakirjoihin ja argumentteihin tukeakseen riidanalaisessa päätöksessä esittämiään näkemyksiä.

57 Tämän osalta on palautettava mieleen, että komissio ei voi esittää kumoamiskanteen yhteydessä riidanalaisen päätöksen tueksi sellaisia uusia syyllisyyttä tukevia todisteita, joita ei ole mainittu kyseisessä päätöksessä. Unionin tuomioistuimet ovat kuitenkin todenneet, että riidanalaisen päätöksen tekijä voi tehdä tarkennuksia oikeudenkäyntivaiheessa täydentääkseen jo sinänsä riittäviä perusteluja, koska niistä saattaa olla hyötyä unionin tuomioistuinten suorittamassa päätöksen perustelujen sisällön

tutkimisessa siinä mielessä, että niiden avulla toimielin voi selventää päätöksensä perustana olevia syitä (ks. vastaavasti tuomio 16.11.2000, Finnboard v. komissio, C-298/98 P, EU:C:2000:634, 46 kohta; tuomio 13.7.2011, ThyssenKrupp Liften Ascenseurs v. komissio, T-144/07, T-147/07–T-150/07 ja T-154/07, EU:T:2011:364, 146–149 kohta ja tuomio 27.9.2012, Ballast Nedam v. komissio, T-361/06, EU:T:2012:491, 49 kohta).

58 Käsiteltävässä asiassa komissio ei laiminlyönyt perusteluvelvollisuuttaan eikä loukannut kantajan puolustautumisoikeuksia, kun se esitti täsmennyksiä vastineessa. Vastineessa esitetyillä tosiseikoilla, jotka kantaja luokitteli ”uusiksi”, tyydytään nimittäin tukemaan komission näkemystä siitä, että Biogaran-sopimuksen ja sovinnon välillä on yhteys, ja ne ilmenevät selvästi riidanalaisesta päätöksestä.

59 Ensinnäkin siitä, saattoiko komissio esittää täydentäviä seikkoja, jotka koskivat Biogaranin ja Servierin tiettyjen työntekijöiden osallistumista Biogaran-sopimusta ja sovintoa koskeneisiin neuvotteluihin, on todettava, että 4.2.2005 lähetetty sähköposti, joka mainitaan useaan otteeseen riidanalaisessa päätöksessä (566 ja 1351 perustelukappale) ja joka esitetään vastineen liitteenä B.10, osoittaa yhtäältä, että M:llä oli ollut rooli Nichen puolesta kyseisten kahden sopimuksen neuvotteluissa (ks. myös riidanalaisen päätöksen 538 perustelukappale), ja toisaalta, että L. eli Servier-konsernin oikeudellisen yksikön johtaja, jolle jäljennös kyseisestä sähköpostista oli lähetetty, oli mukana keskusteluissa. Samasta sähköpostista ilmenee, että henkilö, joka oli neuvotellut Biogaran-sopimuksen kantajan lukuun, oli niin ikään Servierin Matrixille 7.2.2005 eli päivää ennen sovinnon tekemistä lähettämän vaatimuskirjeen allekirjoittaja.

60 Matrixin ja Nichen välisistä neuvotteluista ja Nichen toiveesta saada Matrixia suurempi määrä komissio toteaa perustellusti, että kyseiset seikat ilmenevät riidanalaisen päätöksen 577 perustelukappaleesta.

61 Kun on kyse Biogaranin johtajan väitetystä roolista Servierin ja rinnakkaisvalmisteiden tuottajan Lupinin välisen sovinnon tekemisessä, komissio voi vastata vastineessa kantajan argumentteihin, kun tämä pyrkii osoittamaan, että komission näkemykseen sisältyy oikeudellinen virhe eli se, että riidanalaisessa päätöksessä pyritään saamaan Biogaran vastuuseen Servierin toimista (ks. vastaavasti tuomio 13.7.2011, ThyssenKrupp Liften Ascenseurs v. komissio, T-144/07, T-147/07–T-150/07 ja T-154/07, EU:T:2011:364, 146–149 kohta ja tuomio 27.9.2012, Ballast Nedam v. komissio, T-361/06, EU:T:2012:491, 49 ja 50 kohta). Komissio viittaa nimittäin B:n, joka on Biogaranin perustaja ja pääjohtaja, rooliin Servierin ja Lupinin välisessä sopimuksessa osoittaakseen, että Biogaranin voitiin katsoa olevan vastuussa suorasta osallistumisestaan rikkomiseen eikä toimista, joista sen emoyhtiötä moititaan.

62 Vastineen tiettyjen liitteiden tutkittavaksi ottamisesta kantaja väittää, että asianomaiset asiakirjat on laadittu englanniksi eikä niihin ole liitetty käännöstä oikeudenkäyntikielelle eli ranskaksi.

63 Vastineen toimittamishetkellä voimassa olleen 2.5.1991 päivätyn työjärjestyksen 35 artiklan 3 kohdan ensimmäisen ja toisen alakohdan nojalla oikeudenkäyntikieltä käytetään erityisesti asianosaisten kirjelmissä ja suullisissa lausumissa sekä niiden liiteasiakirjoissa, ja muulla kuin oikeudenkäyntikielellä esitettyihin liiteasiakirjoihin on oheistettava oikeudenkäyntikielelle tehty käännös. Unionin yleisen tuomioistuimen kirjaajan ohjeiden, jotka on päivätty 5.7.2007, 7 artiklan 5 kohdan toisessa alakohdassa todetaan lisäksi, että jos kirjelmän tai oikeudenkäyntiasiakirjan liitteinä olevien asiakirjojen mukana ei toimiteta käännöstä oikeudenkäyntikielelle, kirjaaja pyytää kyseistä asianosaista toimittamaan niistä käännöksen, mikäli käännös on tarpeen oikeudenkäynnin moitteettoman kulun kannalta. Asianosaisille unionin yleisessä tuomioistuimessa 24.1.2012 annetuista käytännön ohjeista (EUVL 2012, L 68, s. 23) ilmenee, että jos vastine ei ole niiden muotomääräysten mukainen, jotka koskevat muulla kuin oikeudenkäyntikielellä laadittujen asiakirjojen kääntämistä oikeudenkäyntikielelle, vahvistetaan kohtuullinen aika asiakirjojen saattamiseksi sääntöjen mukaisiksi

64 Edellä esitetyt määräykset ja ohjeet huomioiden on katsottava, että jos asianosainen ei tätä vaadi, kirjaajan on pyydettävä käännöstä oikeudenkäyntikielelle ainoastaan, jos tämä on tarpeen oikeudenkäynnin moitteettoman kulun kannalta (ks. vastaavasti tuomio 15.6.2010, Mediaset v. komissio, T-177/07, EU:T:2010:233, 37 kohta).

65 Käsiteltävässä asiassa on todettava, että kantaja ei nimenomaisesti vaatinut, että unionin yleinen tuomioistuin pyytäisi komissiolta englanniksi laadittujen vastineen liitteiden käännöstä käsiteltävän asian oikeudenkäyntikielelle eli ranskaksi. Se väitti yksinomaan, että kyseisiä liitteitä ei voitu ottaa tutkittavaksi, ja totesi, ettei niitä ollut laadittu oikeudenkäyntikielellä. Komissio kuitenkin ilmoitti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon mainittujen liitteiden käännökset ranskaksi 28.9.2015 päivätyllä kirjeellä kohtuullisen ajan kuluessa vastineen esittämisen jälkeen. Kantaja saattoi lisäksi lausua kyseisiä asiakirjoista suullisessa käsittelyssä. Tarvitsematta määrittää, oliko kyseinen käännös tarpeen oikeudenkäynnin moitteettoman kulun kannalta, kantajan esittämä oikeudenkäyntiväite kyseessä olevia liitteitä vastaan on näin ollen joka tapauksessa hylättävä.

66 Kantajan esittämät oikeudenkäyntiväitteet on siis hylättävä.

IV Asiakysymys

67 Kantaja esittää vaatimustensa tueksi kolme kanneperustetta. Se väittää ensiksi, että riidanalaisessa päätöksessä ei osoiteta sen osallistuneen minkäänlaiseen kilpailusääntöjen rikkomiseen. Se kiistää toiseksi komission tosiseikkoja koskevan arvioinnin, joka koskee Biogaran-sopimukseen perustuvaa lisäkannustinta. Se väittää kolmanneksi, että komissio teki oikeudellisen virheen, kun se määräsi kantajalle sakon. Aluksi on tutkittava toista, sitten ensimmäistä ja lopuksi kolmatta kanneperustetta.

A Kanneperuste, joka koskee tosiseikkojen vääristyneellä tavalla huomioon ottamista, koska riidanalaisessa päätöksessä hyväksytään virheellisesti se, että Biogaran-sopimus oli lisäkannustin Nichen rohkaisemiseksi tekemään sovinto Servierin kanssa

68 Kyseisellä perusteella kantaja riitauttaa arvioinnin, jonka komissio teki asian tosiseikoista ja joka sai sen katsomaan, että kilpailua oli rajoitettu.

1 Asianosaisten lausumat

a) Arviointivirhe Biogaran-sopimuksen ja sovintosopimuksen välisen yhteyden analyysissä

1) Sopimusneuvottelujen kronologia

69 Kantaja väittää, että kyseisten kahden sopimuksen neuvotteluhistoriat ovat erilaiset, vaikka Biogaran-sopimus ja Servierin ja Nichen välinen sovintosopimus allekirjoitettiin samana päivänä. Sen mukaan useat samanaikaiset asiakirjat nimittäin osoittavat, että Biogaran oli aloittanut Biogaran-sopimusta koskeneet neuvottelut vuonna 2002 eli noin kaksi vuotta ennen sovintoa koskeneiden keskustelujen alkamista. Kantaja siis kiistää riidanalaisen päätöksen 1351 perustelukappaleesta ilmenevän väitteen, jonka mukaan kyseiset kaksi sopimusta neuvoteltiin saman ajanjakson aikana.

70 Se, että kantaja aloitti Biogaran-sopimusta koskeneet neuvottelut jo ennen kuin Servierin ja Nichen välinen riita alkoi, osoittaa sen mukaan, että Biogaranilla oli itsenäinen, oma ja erillinen intressi kyseisen sopimuksen allekirjoittamiseen sovinnosta riippumatta.

71 Kantaja väittää, että kyseisten kahden sopimuksen tekeminen samana päivänä ei osoita niiden välisen yhteyden olemassaoloa vaan yksinomaan sen tosiseikan, että Servierin ja Nichen välisellä riidalla oli sivuvaikutus, joka oli Nichen ja Biogaranin välisten olemassa olleiden neuvottelujen jäädyttäminen, ja kyseisiä neuvotteluja jatkettiin helmikuussa 2005 muutama päivä ennen sovintosopimuksen allekirjoittamista.

72 Komissio väittää osoittaneensa riidanalaisessa päätöksessä, että neuvottelujen kronologia vahvisti sen, että sovintosopimuksen ja Biogaran-sopimuksen välillä oli yhteys.

73 Niche ensinnäkin vahvisti komission mukaan 15.6.2011 antamassaan lausumassa, että sovintosopimus ja Biogaran-sopimus oli neuvoteltu samanaikaisesti. Nichen ja Biogaranin väliset aikaisemmat neuvottelut koskivat toiseksi yksinomaan tuotetta A ja niitä laajennettiin vasta helmikuussa 2005 koskemaan muita yhdisteitä. Sopimuksen ulottuvuutta siis laajennettiin viime hetkellä, mikä vahvistetaan Biogaranin asianajajan 4.2.2005 Nichelle lähettämällä sähköpostilla. Biogaranin ja Nichen välillä oli kolmanneksi edelleen yhteydenpitoa elokuussa 2004 eli yli kuukausi sen jälkeen, kun oikeudenkäyntiasia Yhdistyneessä kuningaskunnassa oli tullut vireille. Vaikka tämä yhteydenpito ei johtanut mihinkään, Biogaranin ja Nichen väliset neuvottelut aloitettiin komission mukaan uudestaan vasta sovintoa koskeneiden neuvottelujen aikana, vaikka Servierin ja Nichen välinen oikeudenkäyntiasia oli ratkaisematta. Tuotetta A koskeneet neuvottelut eivät siis näytä komission mukaan lamaantuneen kesäkuussa 2004 vireille tulleen oikeudenkäyntiasian vuoksi.

2) Sovintosopimuksen ja Biogaran-sopimuksen välinen oikeudellinen yhteys

74 Kantajan mukaan Biogaranin allekirjoittama sopimus ei ollut ”alisteinen” sille, että Niche hyväksyy sovintosopimuksen ehdot, toisin kuin komissio totesi riidanalaisen päätöksen 1190 perustelukappaleessa. Kummassakaan sopimuksessa ei nimittäin liitetty sen allekirjoittamista tai täytäntöönpanoa toisen sopimuksen allekirjoittamiseen tai täytäntöönpanoon eikä asetettu tällaista ehtoa.

75 Kantaja korostaa lisäksi, että kyseisiin sopimuksiin sovelletaan eri lainsäädäntöä eivätkä ne kuulu samojen tuomioistuinten toimivaltaan. Kyseiset kaksi sopimusta eivät myöskään velvoita samoja oikeushenkilöitä Servier-konsernissa eikä niitä allekirjoitettu samassa paikassa, koska Biogaran-sopimus allekirjoitettiin Pariisissa (Ranska), kun taas sovintosopimus Nichen ja Servierin välillä allekirjoitettiin Lontoossa (Yhdistynyt kuningaskunta).

76 Kantaja täsmentää myös, että kyseisillä kahdella sopimuksella vahvistetut maksupäivät olivat vain osittain identtiset, koska lisenssin sallimiin hankintoihin liittyneet Biogaranin maksut tapahtuivat myöhemmin.

77 Kantaja lisää, että komission näkemys, joka koskee yhteyden olemassaoloa kyseisten kahden sopimuksen välillä, perustuu laajalti Nichen lausuntoihin, vaikka kyseisten lausuntojen epäselvyyden olisi pitänyt saada komissio tarkastelemaan niitä varovaisesti. Kantajan mukaan komissio jätti yksinkertaisesti huomiotta lausunnot, jotka olivat vastoin sen näkemyksiä, yksinomaan sillä perusteella, että ne annettiin väitetiedoksiannon antamisen jälkeen, minkä vuoksi niiden todistusarvo oli sen mukaan vähäisempi kuin lausuntojen, jotka oli annettu aikaisemmin hallinnollisessa menettelyssä.

78 Komissio väittää, että kyseiset samanaikaisesti neuvotellut sopimukset tehtiin samana päivänä ja niissä määrätään maksuista, jotka on porrastettu täsmälleen samoille päiville, kun on kyse tuotteiden asiakirja-aineistojen luovuttamisesta, mikä oli syy 2,5 miljoonan punnan maksamiselle. Se väittää, että Niche vahvisti nimenomaisesti useaan otteeseen hallinnollisen menettelyn aikana – muun muassa vastauksena väitetiedoksiantoon –, että Servier oli ehdottanut sille Biogaran-sopimusta antaakseen Nichelle täysimääräisen korvauksen, josta oli sovittu korvaukseksi yleisen sovintosopimuksen tekemisestä. Komissio viittaa Servierin ja Nichen väliseen sovintoluonnokseen, jossa sen mukaan

ramipriili mainittiin käsinkirjoitettuna maininnan ”2,5 miljoonaa” yhteydessä. Komission mukaan kyseiset seikat osoittavat, että Servierin korvauksena Nichen sitoumuksista maksaman hinnan määrä sisälsi 2,5 miljoonan punnan maksun, joka oli vahvistettu ramipriilin asiakirja-aineistossa eli Biogaran-sopimuksessa.

79 Komissio myöntää, että Niche lisäsi vastauksessaan väitetiedoksiantoon, että Biogaran-sopimus oli todellinen kauppasopimus todellisine vastikkeineen. Niche väitti kuitenkin komission mukaan samassa asiakirjassa, että joskus oli mahdollista – vaikka tämä ei ollutkaan tavanomainen liiketoimintakäytäntö –, että sopimuksia allekirjoitettiin samalla kertaa useista tuotteista. Komissio korostaa myös, että Nichen lausunnoilla, jotka annettiin hetkellä, jolloin Niche oli tietoinen siihen kohdistetuista moitteista, ei ole samaa todistusarvoa kuin aiemmin annetulla lausunnoilla in tempore non suspecto (ennen tutkimuksen alkamista).

80 Komissio väittää myös, että 4.2.2005 päivätty sähköposti, jonka Biogaranin asianajaja lähetti Nichelle kyseisestä määrästä, vahvistaa kyseisten kahden sopimuksen välisen yhteyden. Komission mukaan osapuolia kuultiin määrästä, jonka Biogaran maksoi Nichelle, ja ne keskustelivat tämän jälkeen Biogaran-sopimuksen sisällöstä. Sopimuksen ensisijainen tavoite oli siis komission mukaan lisäkannustimen antaminen Nichelle eikä kauppasopimuksen tekeminen, toisin kuin Biogaran esitti kannekirjelmän 75 kohdassa. Kyseinen sopimus ei nimittäin osoita, että Biogaranilla olisi intressi kyseisiin tuotteisiin, eikä että olisi olemassa minkäänlaista kannustinta pitää kaupan tuotteita, jotka kuuluvat sopimuksen piiriin yksinomaan sopimusneuvotteluja varten.

81 Komissio katsoo lisäksi, että vaikka Biogaran-sopimuksen ja sovintosopimuksen allekirjoittajat eivät olleet samat, samat neuvottelijat osallistuivat – osittain – neuvotteluihin. Komissio toteaa, että Biogaran-sopimusluonnos lisäksi kiersi Servier-konsernissa, ja Biogaranin Nichelle 4.2.2005 lähettämä sähköposti oli lähetetty tiedoksi myös konsernin oikeudellisen yksikön johtajalle L:lle, vaikka kyseinen sähköposti koski sopimusta, joka Biogaranin oli määrä tehdä, ja Nichen ja Biogaranin välillä 20.7.2004 tehty sopimus tuotteen A kapseleista annettiin niin ikään tiedoksi L:lle.

3) Aikomus kannustaa Nicheä

82 Kantaja väittää, että komissio ei osoittanut riidanalaisessa päätöksessä, että Biogaranin aikomuksena olisi ollut kannustaa Niche allekirjoittamaan sovintosopimus. Kantajan mukaan komissio ei myöskään selitä syitä, jotka väitetysti saivat Servierin turvautumaan Biogaraniin 2,5 miljoonan punnan lisämaksun tekemiseksi, vaikka Servier oli itse sitoutunut maksamaan suoraan Nichelle 11,8 miljoonaa puntaa.

83 Komissio väittää, että tehdessään sovintojaan Servierin kanssa Niche ja Matrix keskustelivat summien jakamisesta keskenään. Matrixin sisäinen asiakirja syyskuulta 2005 osoittaa komission mukaan, että sovintojen kohteena olevat summat neuvoteltiin ja jaettiin tasan Nichen ja Matrixin välillä, vaikka Matrix halusi saada enemmän kuin Niche (riidanalaisen päätöksen 577 perustelukappale). Biogaranin ja Nichen välisen erillisen sopimuksen tekeminen mahdollisti komission mukaan selvästi sen, että Servier-konsernin Nichelle maksamaa summaa voitiin nostaa ja Matrix pitää siitä erillään. Komission mukaan Niche oli lisäksi vahvistanut, että maksu oli osa Servierin ja Nichen välillä neuvoteltua 15,7 miljoonan punnan ”total overall compensationia” (kokonaiskorvausjärjestelmä).

84 Komissio lisää, että sen ei tarvinnut osoittaa, että Biogaranin aikomuksena oli kannustaa Niche allekirjoittamaan sovintosopimus. Osapuolten aikomusta ei komission mukaan nimittäin tarvitse ottaa huomioon sen määrittämisessä, onko sopimus kilpailua rajoittava vai ei. Komissio katsoo lisäksi osoittaneensa niiden kahden sopimuksen toisistaan erottamattoman luonteen, joista ensimmäisen Biogaran ja toisen sen emoyhtiö Servier teki Nichen kanssa. Koska Biogaran ja Servier ovat yksi taloudellinen yksikkö, komission mukaan ei ole tarpeen osoittaa, että kyseisen yksikön sisällä kummallakin sen muodostavista komponenteista oli aikomus kannustaa Nicheä allekirjoittamaan sovintosopimus.

85 Komissio väittää, että Biogaran-sopimuksen määräysosalla, jonka mukaan sopimuspuolet eivät voineet vaatia maksettujen summien palauttamista, jos markkinoille saattamista koskevia lupia ei saataisi, ei pyritty kannustamaan Biogarania hakemaan markkinoille saattamista koskevia lupia.

86 Biogaranin sopimusvelvoitteisiin ei nimittäin komission mukaan ensinnäkään kuulunut velvollisuus hakea markkinoille saattamista koskevia lupia luovutettujen asiakirja-aineistojen perusteella (Biogaran-sopimuksen 2 artiklan 2 kohta ja 3 artikla).

87 Komissio toteaa seuraavaksi, että jos Biogaran ei olisi saanut markkinoille saattamista koskevaa lupaa 18 kuukauden kuluessa ja jos Biogaran-sopimuksen 14 artiklan 2 ja 4 kohdan mukaan sopimus olisi irtisanottu automaattisesti, Nichelle jo maksettu summa ei olisi ollut palautettavissa.

88 Biogaranilla ei ollut myöskään minkäänlaista yksinoikeutta tuotteiden asiakirja-aineistojen osalta, minkä vuoksi se olisi voinut helposti välttää sen, että se yhdistetään Nicheen, jättämällä hakematta markkinoille saattamista koskevia lupia asiakirja-aineistojen perusteella, koska Biogaranilla ei ollut velvollisuutta tähän. Näin sitä paitsi tapahtui, koska Biogaran teki toisen sopimuksen A-yhtiön kanssa useiden niin ikään tuotetta A eri annosteluerissä koskevien asiakirja-aineistojen hankkimiseksi. Komissio huomauttaa, että toisin kuin Biogaran-sopimuksessa A-yhtiön kanssa tehdyssä sopimuksessa määrättiin, että A-yhtiö palauttaa Biogaranin maksamat maksut, jos markkinoille saattamista koskevaa lupaa ei saada. Tällainen eroavaisuus kyseisten kahden sopimuksen määräysosassa antaa ymmärtää, että Nichellä ei ollut takeita siitä, että Biogaran hakisi markkinoille saattamista koskevia lupia ja tekisi hankintansa Nicheltä Biogaran-sopimuksen jälkeen. Koska maksu piti joka tapauksessa maksaa Nichelle ennen kuin oli mahdollista tietää, saisiko Biogaran markkinoille saattamista koskevat luvat, Nichellä ei ollut takeita siitä, että Biogaran hakisi markkinoille saattamista koskevia lupia ja tekisi hankintansa Nicheltä.

89 Komissio väittää lopuksi, että Biogaranin selitykset, jotka koskevat 2,5 miljoonan punnan suuruisen summan maksamista, eivät ole uskottavia. Komission mukaan Biogaran ei nimittäin kyennyt perustelemaan, miten se oli voinut maksaa tällaisen summan – ei siihen kohdistettuna kannustimena hakea markkinoille saattamista koskevia lupia, ei keinona varmistaa tuotteen A toinen hankintalähde eikä keinona saada sattumanvaraisesti valittuja ”turva-asiakirja-aineistoja” (tuotetta A lukuun ottamatta) – eikä miten se oli voinut ottaa riskin siitä, että kyseinen maksu menetettäisiin. Komissio pohtii myös Biogaran-sopimuksen epätavallista rakennetta ja muun muassa sitä, ettei maksua palauteta. Biogaran-sopimuksessa tehtiin nimittäin ero A-yhtiön kanssa tehtyyn sopimukseen, jossa määrättiin, että jos markkinoille saattamista koskevia lupia ei saada, A-yhtiö palauttaa saadun maksun.

b) Biogaran-sopimuksen tekemiseen liittyvän kantajan liiketoiminnallisen intressin huomioon ottaminen

90 Kantaja väittää, että Biogaran-sopimus oli perusteltavissa Biogaranin liiketoiminnallisesti oikeutetulla ja kilpailua edistävällä halulla varmistaa useita hankintalähteitä, jotta se voi toimittaa tuotteita – ja erityisesti tuotetta A – rinnakkaislääkkeiden markkinoille ja kehittää tällaisia tuotteita, kääntymällä Nichen, joka on pitkäaikainen kumppani ja jolla on tarvittava asiakirja-aineisto ja toimituskyky, puoleen. Se, että 2,5 miljoonan punnan maksaminen oli oikeutettu vastike Biogaran-sopimuksen yhteydessä hankituista oikeuksista, saa kantajan mukaan vahvistuksen siitä, että komissio ei ottanut kyseistä summaa huomioon riidanalaisessa päätöksessä laskiessaan Nichelle määrätyn sakon määrää.

91 Komissio hylkää hankintalähteiden varmistamista koskevan näkemyksen, johon kantaja vetosi ja jota se ei pidä ”kovin uskottavana”, koska Biogaran ei ollut tehnyt elettäkään markkinoille saattamista koskevien lupien saamiseksi.

1) Tuote A

92 Kantaja korostaa, että kun otetaan huomioon tuotteen A kaupallinen menestys, kyseisen lääkkeen rinnakkaisversion markkinoille saattamisen edellyttämien oikeuksien saaminen oli sille merkittävä haaste. Mainitun version toimittamisen varmistamiseksi kantaja väittää halunneensa saada kaksi asiakirja-aineistoa eri markkinatoimijoilta tekemällä kaksi sopimusta, joista ensimmäisen A-yhtiön kanssa joulukuussa 2004 ja toisen Nichen kanssa helmikuussa 2005. Kantaja korostaa, että useiden hankintalähteiden hankkiminen on rinnakkaisvalmisteiden tuottajien tavanomainen käytäntö, joka selittyy rinnakkaislääkkeen kehittelyn yhteydessä kohdatuilla teknisillä ja lainsäädännöllisillä vaikeuksilla.

93 Kantaja katsoo, että käsiteltävässä asiassa kahden hankintalähteen varmistaminen osoittautui merkitykselliseksi kahdesta syystä. Yhtäältä Nichen tuotteen A 10 mg asiakirja-aineisto osoittautui analyyttiseltä osaltaan erittäin heikoksi, mikä olisi voinut viivästyttää toimivaltaisten viranomaisten arviointia (kannekirjelmän liite A. 17). Toisaalta Agence française de sécurité sanitaire des produits de santén (Afssaps) heinäkuussa 2005 toteuttama selvitystoimi, joka koski useita A-yhtiön asiakirja-aineistoja, oli aiheuttanut epäilyjä niiden pätevyydestä (kannekirjelmän liite A. 18).

94 Tuotteen A toisen hankintalähteen varmistamisella Nicheltä oli kantajan mukaan lisäksi useita etuja verrattuna A-yhtiön kanssa tehtyyn sopimukseen. Yhtäältä Biogaran-sopimus mahdollisti sen, että Biogaran saattoi saada tuotetta A tabletteina sekä tuotetta A 10 mg koskevia asiakirja-aineistoja, jotka eivät kuuluneet A-yhtiön kanssa tehdyn sopimuksen soveltamisalaan. Toisaalta sopimus Nichen kanssa avasi myyntikanavia koskevia näkymiä Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja ETA:n ulkopuolisessa maassa ajanjaksolla, jolloin Biogaran pyrki levittäytymään ulkomaille.

95 Kantaja väittää kuitenkin suosineensa A-yhtiön asiakirja-aineistoja, sillä ne mahdollistivat nopeamman pääsyn markkinoille, koska A-yhtiö oli jättänyt markkinoille saattamista koskevaa lupaa koskevat asiakirja-aineistonsa ennen Nicheä.

96 Kantaja väittää, että taloudelliset panokset oikeuttivat sen hankintastrategian. Sen jälkeen, kun kyseinen tuote saatettiin markkinoille Ranskassa, se on tuottanut yli 79 miljoonan euron (83 miljoonan euron kannekirjelmässä mainitun ajantasaisen tiedon mukaan) liikevaihdon. Edellä esitetyn perusteella kantaja väittää, että sen oli varmistettava tuotteen A hankintansa oikeuttaakseen 2,5 miljoonan punnan maksamisen Nichelle ja ollakseen tyytymättä yksinomaan tuotteen B myynnistä syntyneeseen liikevaihtoon.

97 Kantaja lisää lopuksi, että kyseisen summan maksaminen Nichelle oli sitäkin oikeutetumpaa, koska Niche oli myöntänyt sille yksinomaisen käyttöoikeuden tuotteiden asiakirja-aineistoihin Ranskassa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja ETA:han kuulumattomassa maassa, mikä ei pätenyt muihin Biogaranin tekemiin sopimuksiin, joilla yksinomaista käyttöoikeutta ei myönnetty. Tässä yhteydessä riidanalaisessa päätöksessä tehty vertailu muihin sopimuksiin on siis kantajan mukaan tehoton.

98 Komissio katsoo, että kantajan Biogaran-sopimuksen tekemisen jälkeen esittämä due diligence -selvityksen tulos, joka osoittaa Nichen asiakirja-aineiston oletetut heikkoudet, on ristiriidassa kantajan esittämän kanssa. Kyseinen argumentti nimittäin osoittaa komission mukaan, että Biogaranilla ei ollut ennen kyseisen sopimuksen tekemistä tietoja Nichen tuotteen A suorituskyvystä ja että tämä otti riskiin 2,5 miljoonan punnan maksamisesta, vaikka tuotteen A asiakirja-aineisto oli mahdollisesti arvoton. Vaikka kyseinen selvitys, joka koski Nichen asiakirja-aineistojen laatua, voisi olla peruste toisen hankintalähteen varmistamiseen A-yhtiöltä, sen perusteella ei kuitenkaan voitaisi selittää, miksi kantaja halusi maksaa siitä korkeamman hinnan kuin A-yhtiön asiakirja-aineistosta. Biogaran nimittäin maksoi A-yhtiölle tuotetta A koskevien kahden sopimuksen yhteydessä yhteensä 330 000 euroa, mikä on selvästi alhaisempi summa kuin Nichelle maksettu summa.

99 Komissio korostaa, että Nichen mahdollisuus toimittaa tabletteja ja 10 mg:n annostelueriä ei voinut oikeuttaa kyseessä olevaa sopimusta. Kaksi kuukautta sopimuksen tekemisen jälkeen Biogaran teki nimittäin toisen sopimuksen A-yhtiön kanssa tablettien muodossa olevasta tuotteesta A, vaikka sillä oli mahdollisuus jättää Nichen asiakirja-aineisto toimivaltaisille viranomaisille.

100 Komissio lisäksi kiistää kantajan argumentin, joka perustuu siihen, että Biogarania rohkaistiin tekemään Biogaran-sopimus Afssaps:n heinäkuussa 2005 A-yhtiötä vastaan aloittaman selvityksen vuoksi. Kyseinen tapahtuma ei nimittäin komission mukaan voinut vaikuttaa Biogaraniin, koska se tapahtui Biogaran-sopimuksen tekemisen jälkeen.

101 Komission mukaan Biogaran ei myöskään esittänyt todisteita Biogaran-sopimuksen hyödyllisyydestä ulkomaille laajentumista koskevan hankkeensa yhteydessä.

102 Komissio korostaa, että vaikka Biogaran sai yli 79 miljoonan euron liikevaihdon vuodesta 2007 lähtien, Nichen tuotteella A saavutettu voitto on 0 (riidanalaisen päätöksen 567 perustelukappale). Komissio kiistää tässä yhteydessä väitteen, jonka mukaan Biogaranin oli hankittava toinen hankintalähde Nicheltä.

103 Komissio kiistää lopuksi argumentin, jonka mukaan Biogaran-sopimuksella myönnetty yksinomainen käyttöoikeus merkitsi sitä, että vertailu muihin sopimuksiin oli tehoton. Vertailun ansiosta voitiin nimittäin osoittaa, että muissa sopimuksissa ei määrätty maksusta, joka ei ollut palautettavissa. Komission mukaan maksu oli ennalta menetetty eikä Biogaran tehnyt mitään tehdäkseen siitä kannattavan. Yksinomaisella käyttöoikeudella ei myöskään ollut komission mukaan mitään arvoa, jos tuotteen kehittäminen ei ollut tarpeeksi pitkällä tai jos muita lainsäädännöllisiä esteitä oli olemassa.

2) Tuote B

104 Kantaja väittää, että Biogaran-sopimuksen ansiosta se saattoi pitää kaupan tuotetta B 10 mg ja saada 150 000 euron liikevaihdon (211 000 euroa kannekirjelmässä mainitun ajantasaisen tiedon mukaan). Kyseisen tuotteen kaupan pitäminen annettiin kantajan mukaan Almusin tehtäväksi – Almus on yksi tärkeimmistä tukkukauppias-jakelijoista Ranskassa.

105 Komissio väittää, että Biogaranin ja Bioglanin (josta on tullut Niche) välillä aiemmin tehdyssä sopimuksessa, joka koski tuotetta B, määrättiin, että Biogaranin maksu oli palautettavissa, jos markkinoille saattamista koskevia lupia ei saataisi, mutta näin ei ollut Biogaran-sopimuksessa. Niche ei myöskään ollut antanut kyseisellä sopimuksella mitään takeita siitä, että se luovuttaisi markkinoille saattamista koskevan luvan, jonka se oli saanut vuonna 2001 Ranskassa, koska luovuttaminen edellytti markkinoille saattamista koskevan luvan uusimista, mitä Niche ei ollut pyytänyt toimivaltaisilta viranomaisilta.

106 Almusin kanssa tehdyn kaupan pitämistä koskevan sopimuksen ja Almusin sitouttamisen osalta komissio väittää, että tuote B ei voinut mahdollistaa kyseisen sopimuksen tekemistä, koska tuote B oli vain yksi noin 23 yhdisteestä, joita kyseinen sopimus koskee.

3) Tuote C

107 Kantaja väittää, että se saattoi pitää kaupan tuotetta C vuodesta 2000 lähtien useiden Dispharin kanssa tehtyjen sopimusten ansiosta. Se väittää kuitenkin päättäneensä varmistaa muita hankintalähteitä, koska hankintasopimuksen uusiminen Dispharin kanssa oli epävarmaa ja koska se halusi laajentua ulkomaille. Kantaja väittää, että se ei loppujen lopuksi käyttänyt Nichen antamia tuotteiden asiakirja-aineistoja, koska Dispharin kanssa tehty sopimus uusittiin.

108 Sen perusteella, että Biogaran ei ollut saanut markkinoille saattamista koskevaa lupaa kahdelle kolmesta tuotteesta Nichen luovuttamien asiakirja-aineostojen perusteella, ei siis kantajan mukaan voida katsoa, että Biogaran-sopimuksen ja sovinnon välillä oli yhteys. Tämä liittyy yksinomaan Biogaranin haluun varmistaa useita hankintalähteitä kyseessä olevan alan käytännön mukaisesti.

109 Komissio katsoo, ettei ollut uskottavaa, että Biogaran olisi maksanut noin merkittävän summan yksinomaan mahdollisuudesta saada sellaisen tuotteen asiakirja-aineisto, jota se ei ole milloinkaan käyttänyt. Biogaran ei edes vaatinut, että Niche luovuttaisi asiakirja-aineiston ennen kuin kyseinen sopimus irtisanottaisiin automaattisesti siksi, että markkinoille saattamista koskevia lupia ei ollut saatu.

2 Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

a) Alustavia huomautuksia

110 Aluksi on korostettava, että komissio tarkasteli Biogaran-sopimusta riidanalaisessa päätöksessä Servierin Nichelle tarjoamana kannustimena – sen kannustimen ohella, joka perustui Servierin ja Nichen väliseen sovintosopimukseen –, jolla tämä pyrki saamaan Nichen luopumaan yrityksistään tulla perindopriilin markkinoille. Komission mukaan Biogaran-sopimus on kyseisen sovintosopimuksen edustaman kilpailusääntöjen rikkomisen osatekijä ja tarkoitukseen perustuva kilpailun rajoitus. Se voi siis olla luonteeltaan kilpailusääntöjen vastainen ainoastaan siinä tapauksessa, että Servierin ja Nichen välinen sovintosopimus on myös kilpailusääntöjen vastainen. Tässä tilanteessa on tarpeen esittää – käsiteltävän kanteen tarkastelemiseksi – sen sovintosopimuksen oikeudellinen asiayhteys, johon Biogaran-sopimuksen väitetään liittyvän.

111 Tästä on todettava, että on mahdollista, että patenttien alan riita-asian sovintosopimuksella ei ole kielteisiä vaikutuksia kilpailuun. Tilanne on tämä esimerkiksi siinä tapauksessa, että sopimuspuolet ovat yhtä mieltä siitä, että riidanalainen patentti ei ole pätevä, ja suunnittelevat tämän vuoksi, että rinnakkaisvalmisteiden tuottaja tulee välittömästi markkinoille.

112 Käsiteltävässä asiassa Servierin ja Nichen välinen sopimus ei kuulu tähän luokkaan, koska se sisältää patenttien riitauttamatta jättämistä koskevia ehtoja ja tuotteiden kaupan pitämisestä luopumista koskevia ehtoja, jotka itsessään rajoittavat kilpailua. Patenttien riitauttamatta jättämistä koskeva ehto on nimittäin vastoin yleistä etua poistaa kaikki virheellisesti myönnetystä patentista mahdollisesti aiheutuvat taloudellisen toiminnan esteet (ks. vastaavasti tuomio 25.2.1986, Windsurfing International v. komissio, 193/83, EU:C:1986:75, 92 kohta), ja tuotteiden kaupan pitämisestä luopumista koskeva ehto merkitsee patentin haltijan kilpailijoiden sulkemista markkinoilta.

113 Tällaisten ehtojen ottaminen sopimukseen voi kuitenkin olla perusteltua, mutta vain siltä osin kuin tämä perustuu siihen, että sopimuspuolet myöntävät, että asianomainen patentti on pätevä (ja että ne myöntävät tähän liittyen asianomaisten rinnakkaisvalmisteiden patenttia loukkaavan luonteen).

114 Patenttien riitauttamatta jättämistä koskevien ehtojen ja tuotteiden kaupan pitämisestä luopumista koskevien ehtojen, joiden soveltamisala rajoittuu patentin soveltamisalaan, olemassaolo on puolestaan ongelmallista, kun on ilmeistä, että se, että rinnakkaisvalmisteiden tuottajan edellytetään noudattavan kyseisiä ehtoja, ei perustu siihen, että tämä myöntää, että patentti on pätevä. Kuten komissio perustellusti toteaa, että ”vaikka sopimuksessa olevat rajoitukset rinnakkaisvalmisteiden tuottajan kaupalliseen itsemääräämisoikeuteen eivät mene patentin aineellista soveltamisalaa pidemmälle, ne merkitsevät [SEUT] 101 artiklan rikkomista, kun kyseisiä rajoituksia ei voida perustella ja kun ne eivät perustu siihen, että osapuolet ovat arvioineet, onko yksinoikeus itsessään perusteltu” (riidanalaisen päätöksen 1137 perustelukappale).

115 Tästä on todettava, että ”käänteisen maksun” eli alkuperäisvalmisteiden tuottajien rinnakkaisvalmisteiden tuottajille maksaman maksun olemassaolo on kaksin verroin epäilyttävää, kun on kyse sovintosopimuksesta. Ensimmäiseksi on nimittäin palautettava mieleen, että patentilla pyritään antamaan keksijälle korvaus tämän luomistyöstä mahdollistamalla se, että tämä saa oikeudenmukaisen korvauksen investoinnistaan, ja että pätevä patentti voi siis lähtökohtaisesti mahdollistaa arvon siirron haltijalleen – esimerkiksi lisenssisopimuksella – eikä päinvastoin. Toiseksi on todettava, että käänteisen maksun olemassaolo herättää epäilyn siitä, että sovinto perustuu siihen, että sopimuspuolet myöntävät asianomaisen patentin pätevyyden.

116 Yksinomaan käänteisen maksun olemassaolon perusteella ei kuitenkaan voida katsoa, että tarkoitukseen perustuva kilpailunrajoitus on olemassa. Ei nimittäin ole poissuljettua, että tietyt käänteiset maksut voivat olla perusteltuja, kun ne ovat olennainen osa asianomaisen riidan sovintoa. Sen sijaan siinä tapauksessa, että perusteeton käänteinen maksu on osa sovinnon tekemistä, on katsottava, että rinnakkaisvalmisteiden tuottajaa on kannustettu kyseisellä maksulla noudattamaan patenttien riitauttamatta jättämistä koskevia ehtoja ja tuotteiden kaupan pitämisestä luopumista koskevia ehtoja, ja on katsottava, että tällainen rajoitus on olemassa. Tässä tilanteessa kilpailunrajoitukset, jotka perustuvat patenttien riitauttamatta jättämistä koskeviin ehtoihin ja tuotteiden kaupan pitämisestä luopumista koskeviin ehtoihin, eivät enää liity patenttiin ja sovintoon vaan selittyvät sellaisen edun antamisella, jolla rinnakkaisvalmisteiden tuottajaa kannustetaan luopumaan kilpailuponnisteluistaan.

117 On todettava, että vaikka komissio ja unionin tuomioistuimet eivät ole toimivaltaisia lausumaan patentin pätevyydestä, on kuitenkin niin, että kyseiset toimielimet voivat oman toimivaltansa puitteissa ja lausumatta patentin varsinaisesta pätevyydestä todeta, että sitä on käytetty epänormaalilla tavalla, joka ei liity sen nimenomaiseen tarkoitukseen (ks. vastaavasti tuomio 29.2.1968, Parke, Davis and Co., 24/67, EU:C:1968:11, s. 109 ja 110 ja tuomio 31.10.1974, Centrafarm ja de Peijper, 15/74, EU:C:1974:114, 7 ja 8 kohta; ks. myös ja analogisesti tuomio 6.4.1995, RTE ja ITP v. komissio, C-241/91 P ja C-242/91 P, EU:C:1995:98, 50 kohta ja tuomio 4.10.2011, Football Association Premier League ym., C-403/08 ja C-429/08, EU:C:2011:631, 104–106 kohta).

118 Se, että kilpailijaa kannustetaan hyväksymään edellä 116 kohdassa tarkoitettuja kaupan pitämisestä luopumista koskevia ehtoja ja patenttien riitauttamatta jättämistä koskevia ehtoja tai näihin välittömästi liittyviä ehtoja ja että se suostuu noudattamaan tällaisia ehtoja, koska sitä tähän kannustetaan, merkitsee patentin epänormaalia käyttöä.

119 Kuten komissio perustellusti totesi riidanalaisen päätöksen 1137 perustelukappaleessa ”patenttioikeudessa ei säädetä oikeudesta maksaa todellisille tai potentiaalisille kilpailijoille, jotta nämä pysyisivät poissa markkinoilta tai jotta nämä pidättyisivät riitauttamasta patenttia ennen markkinoille tuloa”. Edelleen komission mukaan on myös niin, että ”patenttien haltijoilla ei ole oikeutta maksaa rinnakkaisvalmisteiden tuottajille näiden pitämiseksi markkinoiden ulkopuolella ja kilpailuun liittyvien riskien vähentämiseksi patenttien alan sovintosopimuksessa tai muulla keinoin” (riidanalaisen päätöksen 1141 perustelukappale). Komissio lisäsi lopuksi perustellusti, että ”se, että potentiaalisille kilpailijoille maksetaan tai näitä kannustetaan muuten pysymään markkinoiden ulkopuolella, ei kuulu mihinkään patentteihin liittyvään oikeuteen eikä vastaa mitään patenttioikeudessa säädettyjä keinoja patenttien kunnioittamisen varmistamiseksi” (riidanalaisen päätöksen 1194 perustelukappale).

120 Kun kannustimen olemassaolo on todettu, osapuolet eivät voi enää vedota siihen, että ne myönsivät sovinnon yhteydessä patentin pätevyyden. Sillä, että tuomioistuin tai hallintoviranomainen on vahvistanut patentin pätevyyden, ei tämän osalta ole merkitystä.

121 Näin ollen juuri kannustinta eikä sitä, että sovinnon osapuolet ovat myöntäneet, että patentti on pätevä, on pidettävä niiden kilpailunrajoitusten todellisena syynä, joiden taustalla ovat kaupan pitämisestä luopumista koskevat ehdot ja patenttien riitauttamatta jättämistä koskevat ehdot (ks. edellä

112 kohta), jotka ovat siis siinä määrin vahingollisia tavanomaisen kilpailun normaalille toiminnalle, että luokittelu tarkoitukseen perustuvaksi kilpailunrajoitukseksi voidaan hyväksyä, koska niillä ei tässä tapauksessa ole mitään oikeutusta.

122 Jos tällainen kannustin on olemassa, asianomaisia sopimuksia on pidettävä markkinoilta sulkemista koskevina sopimuksina, joissa markkinoille jäävät maksavat korvauksia niiltä lähtijöille. Tällaiset sopimukset merkitsevät tosiasiassa kilpailuaseman ostamista, minkä vuoksi ne on luokiteltava tarkoitukseen perustuvaksi kilpailunrajoitukseksi, kuten ilmenee 20.11.2008 annetusta tuomiosta Beef Industry Development Society ja Barry Brothers (C-209/07, EU:C:2008:643, 8 ja 31–34 kohta) sekä julkisasiamies Trstenjakin ratkaisuehdotuksesta asiassa Beef Industry Development Society ja Barry Brothers (C-209/07, EU:C:2008:467, 75 kohta), jotka mainitaan muun muassa riidanalaisen päätöksen 1139 ja 1140 kohdassa. Kilpailijoiden sulkeminen pois markkinoilta on lisäksi markkinoiden jakamisen ja tuotannon rajoittamisen äärimmäinen muoto (tuomio 8.9.2016, Lundbeck v. komissio, T-472/13, muutoksenhaussa, EU:T:2016:449, 435 kohta), mikä on riidanalaisten sopimusten kaltaisessa asiayhteydessä sitäkin vahingollisempaa, koska markkinoilta suljetut yhtiöt ovat rinnakkaisvalmisteiden tuottajia, joiden markkinoille tulo lähtökohtaisesti edistää kilpailua ja myötävaikuttaa lisäksi yleiseen etuun, joka on terveydenhuollon varmistaminen alhaisemmin kustannuksin. Tämä päätelmä saa riidanalaisissa sopimuksissa vahvistuksen siitä, että rinnakkaisvalmisteiden tuottajat eivät voi riitauttaa riidanalaisia patentteja.

123 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että kun on kyse patentteja koskevien riita-asioiden sovintosopimuksista, luokittelu tarkoitukseen perustuvaksi kilpailunrajoitukseksi edellyttää, että sovintosopimuksessa on samanaikaisesti rinnakkaisvalmisteiden tuottajaa koskeva kannustin ja tähän läheisesti liittyvä rajoitus, joka koskee viimeksi mainitun pyrkimyksiä kilpailla alkuperäisvalmisteiden tuottajan kanssa. Kun nämä kaksi edellytystä täyttävät, on todettava, että kyseessä on tarkoitukseen perustuva kilpailunrajoitus, kun otetaan huomioon sen haitan määrä, mikä tällä tavalla tehdystä sopimuksesta normaalin kilpailun asianmukaiselle toiminnalle aiheutuu.

124 Tänään antamillaan tuomioilla Servier ym. v. komissio (T-691/14) ja Niche Generics v. komissio (T-701/14) unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että kyseiset kaksi edellytystä täyttyivät erityisesti siksi, että komissio oli katsonut perustellusti, että Servierin Nichelle kyseisten kahden yhtiön välillä tekemän sovintosopimuksen nojalla maksama 11,8 miljoonan puunnan summa oli kannustin, jolla pyrittiin syrjäyttämään Niche markkinoilta, ja että kyseinen sopimus oli tarkoitukseen perustuva kilpailunrajoitus.

125 Biogaranin suullisessa käsittelyssä vastauksena unionin yleisen tuomioistuimen sovintosopimusta koskeneeseen kirjalliseen kysymykseen esittämä peruste, joka koskee sitä, että kyseinen sopimus ei merkitse SEUT 101 artiklan rikkomista, on näin ollen hylättävä tarvitsematta lausua siitä, voidaanko se ottaa tutkittavaksi.

b) Biogaran-sopimuksen muodostaman kannustimen olemassaolo

126 Biogaran väittää, että Biogaran-sopimus ei ole lisäkannustin, jotta Niche saatiin tekemään sovintosopimus, vaan itsenäinen kauppasopimus, joka tehtiin markkinaehtojen mukaisesti.

127 Tämän osalta asetuksen N:o 1/2003 2 artiklasta ja vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että kun kilpailuoikeuden alalla on kysymys kilpailusääntöjen rikkomista koskevasta oikeudenkäynnistä, komission on esitettävä selvitys niistä kilpailusääntöjen rikkomisista, jotka se on katsonut tapahtuneeksi, ja oikeudellisesti riittävä näyttö kilpailusääntöjen rikkomisen muodostavista seikoista (tuomio 17.12.1998, Baustahlgewebe v. komissio, C-185/95 P, EU:C:1998:608, 58 kohta ja tuomio 8.7.1999, komissio v. Anic Partecipazioni, C-49/92 P, EU:C:1999:356, 86 kohta; ks. myös tuomio 12.4.2013, CISAC v. komissio, T-442/08, EU:T:2013:188, 91 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

128 Jos asiaa käsittelevä tuomioistuin on epätietoinen, sen on ratkaistava asia sen yrityksen hyväksi, jolle rikkomisen toteamista koskeva päätös on osoitettu. Tuomioistuin ei siis etenkään sakon määräämiseksi tehdyn päätöksen kumoamisesta nostettua kannetta käsitellessään saa katsoa, että komissio on näyttänyt kyseisen rikkomisen toteen oikeudellisesti riittävällä tavalla, jos se on tästä vielä epätietoinen (ks. tuomio 12.4.2013, CISAC v. komissio, T-442/08, EU:T:2013:188, 92 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

129 On nimittäin otettava huomioon syyttömyysolettama, sellaisena kuin se ilmenee muun muassa Euroopan unionin perusoikeuskirjan 48 artiklasta. Kun otetaan huomioon kyseisten rikkomisten luonne sekä niihin liittyvien seuraamusten luonne ja ankaruus, syyttömyysolettamaa sovelletaan erityisesti yrityksiä koskevien kilpailusääntöjen rikkomista koskeviin menettelyihin, jotka voivat johtaa sakkojen tai uhkasakkojen määräämiseen (ks. tuomio 12.4.2013, CISAC v. komissio, T-442/08, EU:T:2013:188, 93 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

130 On lisäksi otettava huomioon se vähäistä suurempi vahinko maineelle, jota luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön kannalta merkitsee sen toteaminen, että se on ollut mukana kilpailusääntöjen rikkomisessa (ks. tuomio 12.4.2013, CISAC v. komissio, T-442/08, EU:T:2013:188, 95 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

131 Komission on siis esitettävä täsmälliset ja yhtäpitävät todisteet, jotta kilpailusääntöjen rikkominen voidaan näyttää toteen ja jotta voidaan vakuuttua siitä, että väitetyt kilpailusääntöjen rikkomiset ovat SEUT 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kilpailunrajoituksia (ks. tuomio 12.4.2013, CISAC v. komissio, T-442/08, EU:T:2013:188, 96 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

132 On korostettava, että kaikkien komission toimittamien todisteiden ei tarvitse välttämättä täyttää näitä edellytyksiä kaikkien rikkomisen osatekijöiden osalta. Toimielimen esittämä todisteiden kokonaisuus kokonaisvaltaisesti tarkasteltuna voi täyttää nämä edellytykset (ks. tuomio 12.4.2013, CISAC v. komissio, T-442/08, EU:T:2013:188, 97 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

133 Kilpailunvastaisen menettelytavan tai sopimuksen olemassaolo on joskus jopa pääteltävä tietyistä yhteensattumista ja indisioista, jotka yhdessä tarkasteltuina voivat muun johdonmukaisen selityksen puuttuessa olla osoitus kilpailusääntöjen rikkomisesta (tuomio 7.1.2004, Aalborg Portland ym. v. komissio, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, EU:C:2004:6, 57 kohta).

134 Vaikka esimerkiksi yritysten samankaltaista käyttäytymistä ei yksinään voida samastaa yhdenmukaistettuun menettelytapaan, se voi kuitenkin olla vahva osoitus tästä, kun se johtaa kilpailun edellytyksiin, jotka eivät vastaa tavanomaisia markkinaolosuhteita (tuomio 14.7.1972, Farbenfabriken Bayer v. komissio, 51/69, EU:C:1972:72, 25 kohta).

135 Myös lisäsopimuksen – komission riidanalaisen päätöksen 1190 perustelukappaleessa käyttämän ilmaisun mukaan – olemassaolo voi olla vahva osoitus kannustimen olemassaolosta ja näin ollen tarkoitukseen perustuvasta kilpailunrajoituksesta, kun on kyse patenttien alan riita-asian sovinnosta.

136 Tämän osalta on todettava, että komissio piti Biogaran-sopimusta ”lisäsopimuksena” komission riidanalaisen päätöksen 1190 perustelukappaleessa käyttämän ilmaisun mukaan. Kyseisen päätöksen 1349 ja 1351 perustelukappaleessa komissio nimittäin katsoi, että Biogaran-sopimuksella, joka sen mukaan liittyi sovintosopimukseen, Servier antoi Nichelle lisäkannustimen, jotta tämä tekisi sovinnon, ja että tällainen kannustin perustui tiettyihin seikkoihin, jotka osoittivat, että Biogaran-sopimusta ei ollut tehty yksinomaan markkinaehdoin.

137 On täsmennettävä, että lisäsopimus on tavanomainen kauppasopimus, joka ”liittyy” riidan sovintosopimukseen, joka sisältää ehtoja, jotka ovat itsessään rajoittavia. Tällainen liitäntä on olemassa muun muassa silloin, kun kyseiset kaksi sopimusta tehdään samana päivänä, kun ne liittyvät

oikeudellisesti toisiinsa – koska toisen sopimuksen sitovuus riippuu toisen sopimuksen tekemisestä – tai kun komissio voi osoittaa, että ne liittyvät erottamattomasti toisiinsa, kun otetaan huomioon asiayhteys, jossa ne on tehty. Voidaan vielä lisätä, että mitä ajallisesti lähempänä toisiaan kyseiset sopimukset on tehty, sitä helpompi komission on osoittaa, että ne liittyvät erottamattomasti toisiinsa. Se, että sovintosopimus ja lisäsopimus tehtiin samana päivänä, tai että niiden välillä on sopimussuhde, osoittaa, että kyseiset sopimukset kuuluvat samaan sopimuskokonaisuuteen. Jos kyseisiä sopimuksia ei olisi tehty samana päivänä (eikä niiden välillä olisi sopimussuhdetta), toinen neuvottelujen osapuoli antaisi toiselle osapuolelle kaiken sen, mitä tämä halusi, ilman minkäänlaista varmuutta siitä, että se saisi lopulta odotetun vastikkeen. Tämä ajallinen tai oikeudellinen yhteys kyseisten kahden sopimuksen välillä on myös osoitus siitä, että niistä neuvoteltiin yhdessä.

138 Lisäsopimus on tavanomainen kauppasopimus, joka voisi olla olemassa itsenäisesti ilman, että riidan sovinto liittyy siihen. Sovintosopimuksen tekeminen ei myöskään edellytä kauppasopimuksen samanaikaista tekemistä. Kyseisten kahden sopimuksen liittyminen toisiinsa ei siis ole tarpeen. Liittymistä ei myöskään voida perustella riidan sovinnolla, koska lisäsopimuksella ei pyritä tällaiseen sovintoon vaan liiketoimen toteuttamiseen.

139 Lisäsopimus merkitsee lisäksi rahallisia tai muita arvonsiirtoja sopimuspuolten välillä. Se voi muun muassa merkitä arvonsiirtoja patentin haltijalta tai tytäryhtiöltä, joka kanssa se muodostaa saman taloudellisen yksikön, rinnakkaisvalmisteiden tuottajalle. On näin ollen olemassa vaara siitä, että kauppasopimuksen liittämisellä sovintosopimukseen, jossa on kaupan pitämisestä luopumista koskevia ehtoja ja patenttien riitauttamatta jättämistä koskevia ehtoja, jotka itsessään rajoittavat kilpailua, pyritään tosiasiassa – sellaisen liiketoimen varjolla, joka on mahdollisesti monimutkaisen sopimusrakenteen muodossa – kannustamaan rinnakkaisvalmisteen tuottajaa suostumaan noudattamaan kyseisiä ehtoja lisäsopimuksessa vahvistetun arvonsiirron kautta.

140 Näin ollen se, että kauppasopimus, jolla ei tavanomaisesti pyritä riidan sopimiseen ja jolla tapahtuu arvonsiirto alkuperäiseläkkeiden valmistajalta tai tytäryhtiöltä, jonka kanssa kyseinen yhtiö muodostaa taloudellisen yksikön, rinnakkaisvalmisteiden tuottajalle edellä 137 kohdassa esitetyin ehdoin, liitetään riidan sovintosopimukseen, joka sisältää kilpailua rajoittavia ehtoja, on vakava osoitus käänteisen maksun olemassaolosta.

141 Edellisessä kohdassa mainittu vakava osoitus ei kuitenkaan riitä, ja komission on siis vahvistettava se esittämällä muita yhtäpitäviä seikkoja, joiden perusteella voidaan katsoa, että käänteinen maksu on olemassa. Lisäsopimusten erityisessä asiayhteydessä tällainen maksu vastaa alkuperäisvalmisteiden tuottajan maksaman maksun osaa, joka ylittää vaihdetun tavaran ”normaaliarvon” (tai mahdollisesti vaihdetun tavaran ”normaaliarvon” osaa, joka ylittää rinnakkaisvalmisteiden tuottajan suorittaman maksun).

142 Käsiteltävässä riita-asiassa komissio mainitsi sen toteamiseksi, että Biogaran-sopimus oli lisäkannustin Nichelle, riidanalaisen päätöksen 1351 perustelukappaleessa useihin seikkoihin tukeutuen, että kyseistä sopimusta ”ei ollut tehty yksinomaan markkinaehdoin” ja että ”tämä ei ollut tavanomainen liiketoimintakäytäntö”.

143 Tämän osalta on todettava, että vaikka normaalin kilpailutilanteen käsitettä, johon käsite ”yksinomaan markkinaehdoin” liittyy, ei käytetä kartellien alalla, se ei ole tuntematon kilpailuoikeudessa, koska sitä käytetään toki valtiontukien erityisalalla sen määrittämiseksi, onko valtio toiminut yksityisen sijoittajan tavoin (tuomio 2.9.2010, komissio v. Scott, C-290/07 P, EU:C:2010:480, 68 kohta), eli onko kyseessä oleville yrityksille myönnetty etu tavanomainen korvaus valtion saamasta vastikkeesta. Kyseinen käsite voi siis – analogisesti – olla merkityksellinen vertailuparametri, kun on kyseessä sen määrittäminen, ovatko kaksi liiketoimen tehnyttä yritystä tehneet kyseisen toimen yksinomaan vaihdetun tavaran taloudelliseen arvoon liittyvistä syistä eli esimerkiksi sen kannattavuusnäkökulmasta ja siis tavanomaisissa markkinaolosuhteissa.

144 Kun on olemassa komission esittämiä seikkoja tai todisteita, joiden perusteella tämä voi katsoa, että lisäsopimusta ei tehty tavanomaisissa markkinaolosuhteissa, sopimuspuolet voivat esittää oman näkemyksensä tosiseikoista tukemalla väitteitään todistein, jotka ne kykenevät toimittamaan ja joiden perusteella voidaan katsoa, että vaikka kauppasopimus liittyy sovintosopimukseen, se on oikeutettavissa muilla syillä kuin kilpailijan sulkemisella markkinoilta käänteisen maksun avulla. Sopimuspuolet voivat siis väittää, että lisäsopimus tehtiin markkinaehdoin esittämällä asianmukaisia todisteita, jotka perustuvat esimerkiksi alan teollisiin ja kaupallisiin käytäntöihin tai kyseessä olevan tapauksen erityistilanteeseen.

145 Käytettävissään olevien seikkojen perusteella ja mahdollisesti sopimuspuolten selitysten tai niiden esittämien uskottavien selitysten puuttuessa komission voi olla perusteltua todeta kokonaisharkinnan päätteeksi, että lisäsopimusta ei tehty tavanomaisissa markkinaolosuhteissa, mikä merkitsee sitä, että alkuperäisvalmisteiden tuottajan suorittama maksu ylittää vaihdetun tavaran arvon (tai että rinnakkaisvalmisteiden tuottajalle luovutetun tavaran arvo ylittää tämän maksaman määrän). Komissio voi tällöin katsoa, että käänteinen maksu on olemassa.

146 Jos käänteisellä maksulla ei pyritä korvaamaan sovintoon olennaisesti sisältyviä kustannuksia, se on kannustin (ks. edellä 116 kohta). Tilanne on tämä, jos on kyse maksusta, joka perustuu lisäsopimukseen, jolla ei pyritä riidan sopimiseen vaan liiketoimen toteuttamiseen (ks. edellä 138 kohta).

147 Sopimuspuolet voivat kuitenkin myös vedota asianomaisen edun vähäpätöisyyteen, kun sen määrä on niiden mukaan riittämätön siihen, että sitä pidettäisiin merkittävänä kannustimena hyväksyä sovintosopimuksessa vahvistetut kilpailua rajoittavat ehdot.

148 Edellä olevissa kohdissa esitettyjä periaatteita on nyt sovellettava tämän asian erityistilanteeseen.

149 Käsiteltävässä asiassa on kiistatonta, että Biogaran maksoi Nichelle 2,5 miljoonan punnan summan. Kyseinen maksu perustui Biogaran-sopimukseen, jonka nojalla Niche sitoutui luovuttamaan Biogaranille tuotteiden asiakirja-aineistoja sekä markkinoille saattamista koskevan luvan, joka koski tuotteita, jotka eivät liittyneet perindopriiliin.

150 Vaikka muodollisella tasolla Biogaran-sopimus ja Servierin ja Nichen välinen sovintosopimus ovat erillisiä oikeustoimia, joihin sovelletaan eri lainsäädäntöä ja jotka eivät kuulu samojen tuomioistuinten toimivaltaan, useat seikat osoittavat, että kyseisten kahden sopimuksen välillä on yhteys.

151 Komissio totesi perustellusti riidanalaisen päätöksen 1351 perustelukappaleessa, että sopimusten kronologia oli yksi seikoista, joiden perusteella tällaisen yhteyden olemassaolo niiden välillä voitiin todeta. Kyseiset sopimukset nimittäin tehtiin samana päivänä. Kyseisissä kahdessa sopimuksessa vahvistetut maksupäivät olivat myös samat eli viimeistään 14.2.2005 ja 5.10.2005 ja myöhäisempiä olivat yksinomaan maksut, jotka liittyivät Biogaran-sopimuksen kohteena olleiden lääkkeiden hankintaan.

152 Komissio totesi niin ikään perustellusti, että Biogaran-sopimus oli neuvoteltu samanaikaisesti kuin sovintosopimus, ja se tukeutui muun muassa Nichen 15.6.2011 antamaan lausuntoon. Vaikka Niche lievensi lausuntoaan myöhemmin hallinnollisen menettelyn lopussa esittämällä useita asiakirjoja, joissa viitattiin lisenssiä koskeneisiin keskusteluihin lähes kaksi vuotta ennen sovintoa koskeneiden keskustelujen alkamista, tällä Nichen kannalla ei silloin, kun kyseinen yhtiö sai tiedon sitä vastaan esitetyistä moitteista, ollut samaa todistusvoimaa kuin sen aikaisemmilla lausunnoilla.

153 Seuraavaksi on todettava, että vaikka komissio ei kiellä sitä, että Biogaran ja Niche pitivät yhteyttä toisiinsa tuotteesta A jo ennen kuin Servierin ja Nichen välinen riita alkoi, asiakirja-aineistossa ei ole mitään, minkä perusteella voitaisiin tukea kantajan esittämää väitettä, jonka mukaan kyseisen riidan seurauksena Nichen ja Biogaranin väliset neuvottelut lamaantuivat. Tästä on todettava, että 4.2.2005

lähetetty sähköposti osoittaa, että neuvottelut Biogaran-sopimuksen tekemiseksi olivat edenneet kyseisenä päivänä erittäin pitkälle, kun taas Nichen ja Servierin välinen oikeudenkäynti oli yhä käynnissä ja riita-asia ratkaistiin vasta 8.2.2005. Neuvottelujen samanaikaisuus on vahva osoitus siitä, että kyseisten kahden sopimuksen välillä oli yhteys.

154 Vaikka kyseisten kahden sopimuksen allekirjoittajat eivät ole samat ja Biogaran-sopimus allekirjoitettiin Pariisissa ja Servierin ja Nichen välinen sovintosopimus Lontoossa, niillä oli osittain samat neuvottelijat. Yhtäältä M, joka on yksi Nichen johtajista, osallistui kummankin sopimuksen neuvotteluihin. Toisaalta Biogaranin asianajajan Nichen johtajalle 4.2.2005 lähettämästä sähköpostista ilmenee, että henkilö, joka neuvotteli sopimuksen Nichen kanssa Biogaranin lukuun, oli myös allekirjoittanut vaatimuskirjeen, jonka Servier lähetti Matrixille 7.2.2005 eli Servierin ja Matrixin välisen sovinnon tekemisen aattona. Kuten komissio toteaa, on todennäköistä, että kyseinen henkilö oli tietoinen Nichen kanssa tehdystä sovinnosta, kun otetaan huomioon Servierin ja Nichen välisen sovintosopimuksen ja Matrix-sopimuksen väliset yhteydet. Sama sähköposti lähetettiin tiedoksi Servier-konsernin oikeudellisen yksikön johtajalle, vaikka sen aiheena oli Biogarania koskenut sopimus.

155 Komissio väittää lopuksi perustellusti, että se, että kyseisten lääkkeiden hankintoihin – eikä tuotteiden asiakirja-aineistojen luovutuksiin, jotka olivat Biogaran-sopimuksen olemassaolon oikeutus – liittyneet maksut tapahtuivat myöhemmin, vahvistaa asianomaisten sopimusten välisen yhteyden olemassaolon. Juuri asiakirja-aineistojen luovutus eikä se, että Niche toimittaa tuotteita, on lisenssisopimuksen varsinainen ydin. Näin ollen 2,5 miljoonan punnan summan maksaminen vastikkeeksi tuotteiden asiakirja-aineistoista ja sovinnossa sovitun 11,8 miljoonan punnan summan maksaminen samanaikaisesti vahvistaa sen, että kyseisten kahden sopimuksen välillä on yhteys.

156 Edellä esitetystä seuraa (edellä 150–155 kohta), että Biogaran-sopimus on lisäsopimus, joka liittyy sovintosopimukseen. Se, että kyseinen sopimus, jolla suoritetaan arvonsiirto Nichen hyväksi, liittyy Servierin ja Nichen väliseen sovintosopimukseen, vaikka kyseinen lisäsopimus esitetään tavanomaisena kauppasopimuksena, jolla ei pyritä riita-asian sopimiseen, on vakava osoitus siitä, että asianomainen arvonsiirto ei ole yksinomaan lisäsopimuksen puitteissa vaihdettujen tavaroiden vastike vaan se merkitsee myös käänteistä maksua (tämän ilmaisun lisäsopimusten alalla tarkoitetussa merkityksessä).

157 Komissio on lisäksi hyväksynyt useita yhtäpitäviä seikkoja, jotka vahvistavat käänteisen maksun olemassaoloa koskevan toteamuksen.

158 Sen väitteensä tueksi, että Biogaranin saamien vastikkeiden arvoksi ei voitu arvioida 2,5 miljoonaa puntaa, komissio totesi ensinnäkin perustellusti, että kyseinen summa oli paljon korkeampi kuin Biogaranin toiselle rinnakkaisvalmisteiden tuottajalle eli A-yhtiölle maksama summa useiden tuotetta A eri annosteluerinä olevina tabletteina koskeneiden asiakirja-aineistojen hankkimiseksi. Biogaran nimittäin maksoi A-yhtiölle yhteensä 330 000 euroa tuotetta A koskeneiden kahden sopimuksen perusteella eli paljon 2,5 miljoonaa puntaa alhaisemman summan, vaikka se sisälsi niin ikään tuotteen B ja tuotteen C.

159 Komissio täsmensi seuraavaksi – niin ikään perustellusti –, että se, että Biogaran-sopimuksessa ei – toisin kuin A-yhtiön kanssa tehdyssä sopimuksessa – ollut ehtoa, jonka nojalla Biogaran voisi vaatia Nichelle maksettujen summien palauttamista, jos markkinoille saattamista koskevia lupia ei saataisi, oli osoitus siitä, että sopimusta ei ollut tarkoitettu siihen, että Biogarania kannustettaisiin hakemaan näitä markkinoille saattamista koskevia lupia, eikä se ollut luonteeltaan tavanomainen kauppasopimus.

160 Komissio saattoi lopuksi todeta pätevästi, että Niche oli todennut useaan otteeseen hallinnollisen menettelyn kuluessa, että Servier oli ehdottanut sille Biogaran-sopimusta antaakseen sille kokonaan korvauksen, josta oli sovittu vastineeksi siitä, että Servierin kanssa tehtiin yleinen sovintosopimus. Servierin ja Nichen välisen sovintosopimuksen luonnoksesta, joka on vastineen liitteenä ja joka sisältää luettelon suoritettavista maksuista, ilmenee myös, että 2,5 miljoona punnan maksu oli suunniteltu Nichen hyväksi ramipriiliin liittyen; viimeksi mainittu on yksi Biogaran-sopimuksessa tarkoitetuista

tuotteista. Kuten komissio perustellusti toteaa, jo mainitusta (ks. mm. edellä 154 kohta) 4.2.2005 päivätystä sähköpostista ilmenee myös, että Biogaran-sopimuksen osapuolet olivat sopineet maksavansa 2,5 miljoonaa puntaa jo ennen kuin sopimuspuolet olivat neuvotelleet tällaisen summan vastikkeesta Biogaranille ja sopineet siitä. Niche itse korosti sitä paitsi hallinnollisen menettelyn kuluessa ennen kyseiseen lausuntoon palaamistaan, että Biogaran-sopimus ei kuulunut tavanomaiseen liiketoimintakäytäntöön ja että maksun määrä oli sovinnon osatekijä (riidanalaisen päätöksen 562 perustelukappale).

161 Kantaja ei kuitenkaan esitä minkäänlaisia täsmällisiä seikkoja osoittaakseen, että Nichen tuotteiden asiakirja-aineistojen hankkimista 2,5 miljoonan punnan hintaan voitiin kohtuudella pitää kannattavana investointina (ks. analogisesti edellä 143 kohdassa mainitun käsitteen ”markkinataloudessa toimiva yksityinen sijoittaja” kanssa tuomio 12.12.2000, Alitalia v. komissio, T-296/97, EU:T:2000:289, jossa todettiin, että markkinataloudessa toimivan yksityisen sijoittajan käyttäytymistä ohjaavat kannattavuusnäkymät) tai investointina, joka voisi ainakin tuottaa kyseisten tuotteiden asiakirja-aineistojen hankkijalle huomattavia tuloja, joilla voidaan kompensoida sen korkeat hankintakustannukset.

162 Asiakirja-aineistossa ei myöskään ole mitään, millä voitaisiin selittää, miten Nichen asiakirja-aineistot voisivat synnyttää hankkijalleen tuloja, joilla voitaisiin kompensoida tällaiset hankintakustannukset. Tämän osalta on korostettava, että Biogaranin kokonaisliikevaihto sopimuksen jälkeen oli vain 100 000 ja 200 000 euron väliin sijoittuva summa.

163 Voidaan lisäksi todeta, että asiakirja-aineistossa ei ole mitään, minkä perusteella voitaisiin katsoa, että ennen Biogaran-sopimuksen tekemistä kantaja olisi vaatinut Nicheä toimittamaan sille kaikki tarvittavat tiedot sen varmistamiseksi, ettei asianomaisten tuotteiden asiakirja-aineistoista pyydetty hinta ollut yliarvioitu niiden ennustettavissa oleva kannattavuus huomioiden.

164 Edellä esitetystä seuraa, että kun otetaan huomioon kaikki seikat, joista unionin yleisessä tuomioistuimessa keskusteltiin, komissio osoitti oikeudellisesti riittävällä tavalla, että sellainen käänteinen maksu oli olemassa, joka ei liittynyt olennaisesti asianomaisen riita-asian sovintoon (ks. edellä 146 kohta). Se katsoi näin ollen pätevästi, että se, että Nichelle maksettiin Biogaran-sopimuksen yhteydessä 2,5 miljoonan punnan summa, oli lisäkannustin eikä tavanomaisissa markkinaolosuhteissa tapahtunut liiketoimi.

165 Lopuksi on todettava – edellisissä kohdissa esitetty huomioiden –, että ei ole näytetty toteen, että kyseessä oleva etu olisi ollut vähäinen, jolloin sen määrä ei siis riittäisi siihen, että sitä pidettäisiin merkittävänä kannustimena hyväksyä sovintosopimuksessa määrätyt kilpailua rajoittavat ehdot (ks. edellä 147 kohta).

166 Tätä päätelmää ei voida asettaa kyseenalaiseksi kantajan esittämillä muilla argumenteilla.

167 Ensinnäkin on todettava, että vastauksessa väitetiedoksiantoon Biogaran väitti, että ”se, ettei [sen maksamia] summia palautettaisi, jos markkinoille saattamista koskevia lupia ei saataisi, oli Nichen puolelta tarkoituksellista ja sillä pyrittiin siihen, että Biogaran tekisi tarvittavan tällaisten lupien saamiseksi, jotta Nichen liikevaihto kasvaisi”.

168 Tätä Biogaranin kanteessaan toistamaa argumenttia ei kuitenkaan voida hyväksyä. Kyseisen sopimuksen rakenne ei nimittäin takaa sitä, että Biogaran hakee markkinoille saattamista koskevia lupia ja tekee tilauksensa Nicheltä, koska Nichelle oli maksettava ennen kuin oli tiedossa, saisiko Biogaran markkinoille saattamista koskevia lupia. Komissio korostaa perustellusti, että Biogaranin sopimusvelvoitteisiin ei kuulunut velvollisuus hakea markkinoille saattamista koskevia lupia luovutettujen asiakirja-aineistojen perusteella (Biogaran-sopimuksen 2 artiklan 2 kohta ja 3 artikla). Oli lisäksi niin, että jos Biogaran ei saisi markkinoille saattamista koskevia lupia 18 kuukauden kuluessa sopimuksen voimaantulosta, sopimus oli irtisanottava automaattisesti eikä sopimuspuolilla ollut

oikeutta korvaukseen. Biogaran ei myöskään ollut velvollinen minkäänlaiseen yksinomaiseen käyttöön, koska se saattoi hakea markkinoille saattamista koskevia lupia muiden kuin niiden asiakirjojen perusteella, jotka Niche oli luovuttanut.

169 Vaikka Biogaran mainitsi väitetiedoksiantoon antamassaan vastauksessa muita allekirjoittamiaan sopimuksia, joissa ei ollut maksun palauttamista koskevaa ehtoa, kyseiset sopimukset sisälsivät useissa erissä tapahtuvia maksuja ja maksuja, jotka olivat huomattavasti pienempiä kuin käsiteltävässä asiassa kyseessä oleva 2,5 miljoonan punnan kertamaksu.

170 Kantaja väittää toiseksi, että Biogaran-sopimuksella pyrittiin takaamaan sille toinen tuotteen A hankintalähde.

171 Tätä argumenttia ei voida hyväksyä.

172 Kantaja oli nimittäin jo allekirjoittanut tuotteen A hankintasopimuksen A-yhtiön kanssa joulukuussa 2004 ennen kyseessä olevaa sopimusta. Lisäksi A-yhtiön kanssa tehdyn sopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle muotonsa ja annosteluerànsä osalta jäänyttä tuotetta A 10 mg:n tablettien muodossa koskeneen Nichen tuotteen asiakirja-aineiston maaliskuussa 2005 tapahtuneen tarkastuksen jälkeen Biogaran totesi, että asiakirja-aineisto oli erittäin heikko analyyttiseltä osaltaan. Komissio väittää näin ollen perustellusti, että edellä esitetty huomioiden on yllättävää, että Biogaran oli suostunut maksamaan huomattavasti korkeamman summan kyseisestä asiakirja-aineistosta kuin A-yhtiön asiakirja-aineistosta. Vaikka Biogaran täsmentää, että tuote A synnytti sille yli 79 miljoonan euron liikevaihdon vuodesta 2007 lähtien, riidanalaisen päätöksen 569 perustelukappaleesta – jota Biogaran ei kiistä – ilmenee, että Biogaranin kokonaisliikevaihto Biogaran-sopimuksella oli alle 200 000 euroa.

173 Kolmanneksi on todettava tuotteen B asiakirja-aineistosta, että Biogaran ei kiistä sitä, että se itse ja Bioglan (josta on tullut Niche) olivat tehneet vuonna 2001 kauppasopimuksen, joka koski tuotteen B 5 ja 10 mg -yhdistettä ja jossa – toisin kuin Biogaran-sopimuksessa – vahvistettiin maksu, joka oli palautettavissa, jos markkinoille saattamista koskevia lupia ei saataisi. On todettava, että se, että Biogaran-sopimuksessa ei määrätty tällaisesta maksun palauttamistakuusta, josta aiemmin Bioglanin ja Biogaranin välillä tehdyssä sopimuksessa määrättiin, vahvistaa sen, että tuotteen B asiakirja-aineiston luovuttaminen ei ollut liiketoimi, joka toteutettiin tavanomaisissa markkinaolosuhteissa.

174 Neljänneksi on todettava, että tuotteen C asiakirja-aineiston osalta Biogaran myöntää, että Nichen tuotteen asiakirja-aineistoa ei käytetty ja että Biogaran jatkoi liikesuhdettaan Dispharin kanssa. Kyseinen asiakirja-aineisto lisäksi luovutettiin vasta tammikuussa 2007, vaikka Biogaran-sopimus oli jo irtisanottu, koska markkinoille saattamista koskevia lupia ei ollut saatu, ja sen jälkeen, kun Niche oli vastaanottanut kokonaisuudessaan maksun, joka ei ollut palautettavissa. Komissio väittää perustellusti, että ei ole uskottavaa, että Biogaran olisi maksanut niin suuren summan, vaikka sillä oli jo ollut monta vuotta hankintasopimus Dispharin kanssa, ja että pelkästään se, että Disphar-sopimuksen uusiminen oli epävarmaa, ei ollut peruste tällaiselle liiketoimelle.

175 On lisäksi niin, että vaikka Biogaranilla olisi ollut myös oikeutettuja tavoitteita, kun se hankki Nichen tuotteiden asiakirja-aineiston, on palautettava mieleen, että pelkästään se, että sopimuksella on myös oikeutettuja tavoitteita, ei voi riittää estämään luokittelua tarkoitukseen perustuvaksi kilpailunrajoitukseksi (ks. vastaavasti tuomio 8.11.1983, IAZ International Belgium ym. v. komissio, 96/82–102/82, 104/82, 105/82, 108/82 ja 110/82, EU:C:1983:310, 25 kohta; tuomio 6.4.2006, General Motors v. komissio, C-551/03 P, EU:C:2006:229, 64 kohta ja tuomio 20.11.2008, Beef Industry Development Society ja Barry Brothers, C-209/07, EU:C:2008:643, 21 kohta).

176 Kantaja väittää lopuksi, että komissio ei ole näyttänyt toteen, että Biogaranilla oli kilpailunvastaisia aikomuksia.

177 Riidanalaisen päätöksen 577 kohdasta ilmenee tämän osalta, että Biogaran ei kiistä vakavasti sitä, että Servierin Nichen ja Matrixin kanssa tekemissä sovintosopimuksissa vahvistetut maksut neuvoteltiin ja jaettiin tasan Nichen ja Matrixin kesken, vaikka Matrix halusi saada enemmän kuin Niche. Komissio väittää perustellusti, että Biogaran-sopimus mahdollisti – tavanomaiselta näyttävän liiketoimen varjolla – sen maksun korottamisen, jonka Servier-konserni maksoi Nichelle, ja Matrixin pitämisen tästä erillään. Niche sitä paitsi vahvisti, että 2,5 miljoonan punnan summa oli osa 15,7 miljoonan punnan ”total overall compensationia”, joka neuvoteltiin Nichen ja Servierin välillä (riidanalaisen päätöksen 560 perustelukappale). Vaikka komissio ei esitä lisätodisteita syistä, jotka saivat Servierin kääntymään Biogaranin puoleen Nichen kannustamiseksi, sen kokoamat seikat muodostavat todisteiden kokonaisuuden, joka osoittaa, että 2,5 miljoonan punnan maksun ja Servierin Nichelle sovintosopimuksen yhteydessä tekemän pääasiallisen maksun välillä oli erottamaton yhteys.

178 On joka tapauksessa todettava, että osapuolten aikomuksia ei ole tarpeen ottaa huomioon sen määrittämisessä, onko kyseinen yritysten toiminnan yhteensovittamisen tyyppi kilpailua rajoittava vai ei (tuomio 19.3.2015, Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 118 kohta).

179 Edellä esitetystä seuraa, että komissio saattoi perustellusti katsoa, että se, että Nichelle maksettiin Biogaran-sopimuksen yhteydessä 2,5 miljoonaa puntaa, oli lisäkannustin.

180 On lisättävä, että lisäkannustin on riittävän ratkaiseva, koska se määrittää Nichen päätöksen olla tulematta perindopriilin markkinoille. Komissio nimittäin totesi riidanalaisen päätöksen 577 perustelukappaleessa kenenkään tätä vakavasti riitauttamatta, että Servierin Nichen ja Matrixin kanssa tekemien sovintojen kohteena olevat summat jaettiin alun perin tasan, mutta Biogaranin Nichelle suorittama maksu mahdollisti lopulta Servier-konsernin kyseiselle yhtiölle maksaman määrän korottamisen ilman, että Matrix havaitsi tätä. Niche vahvisti lisäksi itse, että lisämaksu oli osa ”total overall compensationia”, jonka se oli neuvotellut Servierin kanssa. Edellä esitetyn perusteella on katsottava, että ilman Biogaran-sopimusta Niche ei luultavasti olisi tehnyt sovintosopimusta. Näin ollen Servierin ja sen tytäryhtiön yhteistoiminta mahdollisti kilpailunrajoituksen konkretisoitumisen.

181 Yksinomaan tämän toteamuksen perusteella voidaan näin ollen katsoa, että oli olemassa tarkoitukseen perustuva kilpailunrajoitus, johon Biogaran osallistui suoraan. Vaikka olisi näytetty toteen, että Biogaran ei ollut Nichen kilpailija tosiseikkojen tapahtumahetkellä, tällä ei ole merkitystä tämän päätelmän kannalta. Kuten unionin tuomioistuin on jo katsonut, yhtiö voi osallistua kartelliin toimimatta välttämättä markkinoilla, joita kilpailunrajoitus koskee (ks. vastaavasti tuomio 22.10.2015, AC-Treuhand v. komissio, C-194/14 P, EU:C:2015:717, 34 kohta).

182 Kun otetaan huomioon edeltävät seikat, kantaja ei voi vedota argumenttiin, joka perustuu siihen, että Biogaran-sopimuksessa ei ole kilpailua rajoittavaa ehtoa. Tämän toteamuksen vaikutuksena ei nimittäin ole se, että sopimukselta poistettaisiin sen todellinen rajoittava luonne, koska kyseisen sopimuksen olemassaolon syy on sovintosopimuksen, joka sisältää tällaisia ehtoja, täydentäminen.

183 Lopuksi on todettava, että se, että komissio ei ottanut huomioon 2,5 miljoonan punnan maksua Nichelle määrätyn sakon määrän laskemisen yhteydessä, ei ole omiaan osoittamaan, että Biogaran-sopimus ei ollut ylimääräinen arvonsiirto, jonka tarkoituksena oli kannustaa Niche tekemään sovinto. Vastauksena unionin yleisen tuomioistuimen esittämään kysymykseen komissio nimittäin täsmensi, että kyseisen summan huomioon ottaminen ei ollut tarpeen Nichelle määrätyn sakon varoittavan vaikutuksen takaamiseksi, kun otetaan huomioon muun muassa Nichen pieni koko ja tilanne. Vaikka kyseisen summan huomiotta jättäminen Nichen sakon määrän laskemisen yhteydessä perustuisi siihen, että komissio vain unohti sen, tällä laiminlyönnillä ei missään tapauksessa ole merkitystä kyseisessä päätöksessä pätevästi tehtyyn toteamukseen siitä, että Biogaran-sopimuksella vahvistettiin sovintosopimukseen perustuva kilpailunrajoitus.

184 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että tämä kanneperuste on hylättävä.

B Kanneperuste, joka perustuu oikeudellisiin virheisiin, koska riidanalaisessa päätöksessä ei osoiteta, että Biogaran olisi osallistunut minkäänlaiseen kilpailusääntöjen rikkomiseen

1 Asianosaisten lausumat

a) Biogaran-sopimuksen kilpailusääntöjä rikkova luonne

185 Kantaja väittää, että Biogaran-sopimuksessa itsessään ei ole mitään kilpailusääntöjä rikkovaa, minkä komissio itse on myöntänyt. Kyseisen sopimuksen ehtoja ei nimittäin kritisoitu mitenkään riidanalaisessa päätöksessä, jossa mainittua sopimusta sitä paitsi käsiteltiin vain kuuden sivun verran. Kantajan mukaan Biogaranille määrättiin siis seuraamuksia sopimuksesta, joka ei sisältänyt kilpailunrajoituksia, joten pelkästään siitä, että Biogaran allekirjoitti sen, ei voitu määrätä seuraamuksia SEUT 101 artiklan perusteella. Kantajan mukaan Biogaranin vastuu liittyy sovinnon, jonka allekirjoittaja se ei ole, väitettyyn lainvastaisuuteen, vaikka riidanalaisen päätöksen 1351 perustelukappaleessa todetaan, että ”sovintosopimus ja Biogaran-sopimus ovat erillisiä oikeustoimia”.

186 Kantaja tukeutuu julkisasiamies Wahlin ratkaisuehdotukseen asiassa AC-Treuhand v. komissio (C-194/14 P, EU:C:2015:350) ja väittää, että jotta yritys olisi osallisena kartellissa, jonka tarkoituksena tai vaikutuksena on kilpailun rajoittaminen, edellytetään vielä, että kyseinen yritys voi edustaa kilpailupainetta kartellin muille osallistujille, mistä ei ole kyse käsiteltävässä asiassa, koska Biogaran ei ollut Nichen kilpailija tosiseikkojen tapahtumahetkellä.

187 Komissio katsoo, että Biogaran-sopimusta ei voida tarkastella erillisenä sovinnosta, johon se liittyy erottamattomasti. Komissio väittää jo osoittaneensa riidanalaisen päätöksen 1351 ja 3011 perustelukappaleessa, että kyseinen sopimus oli perusta 2,5 miljoonan lisäsumman maksamiseksi Nichelle vastikkeeksi Nichen sitoumuksista Servierin ja Nichen välisessä sovinnossa.

188 Biogaran-sopimukseen sisältyvä kyseinen maksu merkitsee komission mukaan Biogaranin suoraa osallistumista kartelliin, vaikka tässä asiassa eivät ole kyseessä kyseisen sopimuksen ehdot. Komissio lisää, että kyseinen summa on Nichelle tarjottu lisäkannustin tämän vakuuttamiseksi sovintoon sitoutumisesta. Se, että kyseinen summa maksettiin lisenssisopimuksen yhteydessä, ei poista siltä sen luonnetta lisäsuorituksena sovinnon yhteydessä maksettuun 11,8 miljoonan punnan maksuun nähden. Myöskään se, että Biogaran-sopimus koskee erillisiä yhdisteitä sovinnon kohteena olleisiin yhdisteisiin nähden ja että siitä saattoi olla tiettyä toiminnallista hyötyä, mitä ei ole koskaan osoitettu, ei komission mukaan poista maksulta sen suoran kannustimen luonnetta.

b) Tytäryhtiön asettaminen vastuuseen emoyhtiön toimista

189 Kantaja väittää, että riidanalaisessa päätöksessä sen katsotaan olevan vastuussa väitetystä rikkomisesta, joka liittyy siihen, että sen emoyhtiö teki sopimuksen, jonka sopimuspuoli kantaja ei ole ja jonka sisältöä se ei tunne. Tällainen lähestymistapa on sen mukaan vastoin henkilökohtaisen vastuun periaatetta, jota on oikeuskäytännön mukaan tulkittava suppeasti. Kantaja väittää, että kun otetaan huomioon sen oma oikeushenkilöllisyys, sen ei voida katsoa olevan vastuussa rikkomisesta, johon Servierin väitetään syyllistyneen, ellei osoiteta, että se avusti väitetyssä kartellissa tai hyötyi siitä.

190 Kantaja korostaa, että se totesi väitetiedoksiantoon antamissaan vastauksissa, että se oli toiminut itsenäisesti markkinoilla Servieristä erillisin johtajin, toimitiloin, tavaramerkein, toiminnoin ja varoin, ja Servier toimii alkuperäisvalmisteiden laboratoriona, kun taas kantaja on päinvastoin rinnakkaisvalmisteiden tuottaja. Se korostaa, että koska se ei ole Nichen eikä Servierin emoyhtiö eikä osakkeenomistaja, sillä ei ollut mitään oikeutta eikä keinoa valvoa väitetysti SEUT 101 artiklan vastaisen sovintosopimuksen sopimuspuolten politiikkaa tai liiketoimintastrategiaa.

191 Kantaja moittii tämän osalta komissiota siitä, että laillisuusperiaatteen vastaisesti tämä otti käyttöön olettaman siitä, että tytäryhtiö on vastuussa emoyhtiönsä toimista, ja loukkasi tällä tavoin Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 6 artiklan 2 kappaleessa ja perusoikeuskirjan 48 artiklassa taattua seuraamusten yksilökohtaisuuden periaatetta.

192 Komissio vastaa, ettei se pyrkinyt riidanalaisessa päätöksessä katsomaan, että tytäryhtiö olisi vastuussa emoyhtiönsä toimista. Se väittää, että Biogaranin katsotaan olevan vastuussa siitä, että se osallistui suoraan kilpailusääntöjen rikkomiseen, johon Servier syyllistyi. Servierin (sovinnon allekirjoittaminen) ja sen tytäryhtiön (lisenssisopimuksen allekirjoittaminen) yhteistoiminta mahdollisti komission mukaan Nichen rinnakkaisvalmisteiden markkinoille tulon estämisen koko Servier-konsernin eduksi.

193 Komissio korostaa, ettei se väittänyt, että Biogaran oli vastuussa valvonnan tai tarkkailun puuttumisen vuoksi. Se katsoi, että Biogaran oli vastuussa, koska se osallistui suoraan rikkomiseen, ja katsoakseen, että tämä oli yhteisvastuussa emoyhtiönsä kanssa, se otti huomioon sen, että Biogaran kuului Servier-konserniin.

194 Komissio väittää, että emoyhtiön voidaan katsoa olevan vastuussa tytäryhtiön toiminnasta erityisesti silloin, kun siitä huolimatta, että tytäryhtiö on erillinen oikeushenkilö, se ei päätä itsenäisesti markkinakäyttäytymisestään vaan noudattaa olennaisilta osin emoyhtiön sille antamia ohjeita. Se lisää, että kun emoyhtiö omistaa kokonaan tytäryhtiönsä, joka on syyllistynyt kilpailuoikeuden rikkomiseen, on olemassa kumottavissa oleva olettama siitä, että emoyhtiö käyttää tosiasiallisesti ratkaisevaa vaikutusvaltaa tytäryhtiöönsä nähden. Komission mukaan tällaisessa asiayhteydessä emo- ja tytäryhtiön on katsottava olevan yhteisvastuussa kyseisestä rikkomisesta määrätyn sakon maksamisesta.

195 Komissio lisää, että vaikka Servierin ja Nichen välinen sovintosopimus ja Biogaran-sopimus ovat erillisiä toimia, ne ovat kuitenkin erottamattomia, koska kummankin tarkoituksena on se, että Nichelle maksetaan samana päivänä huomattava summa vastikkeena sitoumuksista olla tulematta perindopriilin markkinoille (riidanalaisen päätöksen 1351 ja 3011 perustelukappale). Kyseisillä kahdella yksiköllä oli sama päämäärä, niiden toiminta oli liitetty yhteen ja ne käyttäytyivät yhden ainoan taloudellisen yksikön tavoin paitsi markkinoilla myös rikkomisen osalta.

196 Komissio katsoo, että Biogaran-sopimuksen asiayhteys mahdollisti sen osoittamisen, että Biogaran ei ollut voinut olla tietämättä, että maksu kuului sellaisen sovinnon asiayhteyteen, jolla pyrittiin poistamaan Niche perindopriilin markkinoilta. Komission mukaan Biogaran-sopimus on yhden ainoan taloudellisen yksikön yhteisen suunnitelman osatekijä, ja se, että Biogaran-sopimuksessa ei toisteta sovintosopimuksessa olevia kaupan pitämisestä luopumista koskevia ehtoja ja patenttien riitauttamatta jättämistä koskevia ehtoja, ei merkitse sitä, että Biogaran-sopimukselta poistettaisiin sen tosiasiallinen luonne eli se, että se oli lisäkannustin, jolla pyrittiin sulkemaan Niche pois perindopriilin markkinoilta.

c) Biogaranin tietoisuus Servierin kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevästä toiminnasta

197 Kantaja korostaa, että tosiseikkojen tapahtumahetkellä se ei ollut tietoinen sovinnon sisällöstä eikä se siis voinut ennakoida kyseisen toimen kilpailunvastaista luonnetta.

198 Kantaja tukeutuu oikeinkäytäntöön ja katsoo, että ”jotta yrityksen voidaan katsoa olevan vastuussa yhtenä kokonaisuutena pidettävästä jatketusta kilpailusääntöjen rikkomisesta, sen on tiedettävä (osoitetusti tai oletetusti) muiden rikkomiseen osallistuneiden kilpailusääntöjen vastaisesta toiminnasta”. Kantajan mukaan komissio sivuutti virheellisesti oikeuskäytännössä hyväksytyn näyttövaatimuksen, koska se vahvisti riidanalaisessa päätöksessä, ettei ollut ”tarpeen osoittaa sitä, että Biogaran oli tietoinen sovintosopimuksen kilpailunvastaisesta luonteesta”.

199 Kantaja katsoo myös, että – oikeuskäytännön mukaisesti – se, että rikkomisen ja sopimuksen välillä on objektiivinen yhteys, ei riitä siihen, että komissio voisi katsoa sen olevan vastuussa rikkomisesta. Komission on kantajan mukaan osoitettava, että yritys oli tietoinen rikkomisen olemassaolosta tai että se saattoi rikkomisen kohtuudella ennakoida. Kantajan mukaan komissio vääristi tosiseikkoja ja jätti huomiotta edellä mainitun oikeuskäytännön, kun se katsoi, että ”Biogaran kykeni ymmärtämään, että Biogaran-sopimus liittyi sovintosopimukseen”.

200 Kantaja lisää, että jos oletetaan, että komissio voi osoittaa, että sopimukset liittyivät toisiinsa ja että kantaja ei voinut olla tietämättä tästä sopimusten toisiinsa liittymisestä, tämä ei merkitse sitä, että kantaja oli tästä tietoinen tai että se saattoi kohtuudella ennakoida sovinnon sisällön. Kantaja toteaa tästä, että riidanalaisessa päätöksessä ei osoitettu, että se tiesi sovinnon väitetysti kilpailunvastaisesta tarkoituksesta ja kyseisen sovinnon olennaisista ominaispiirteistä, eikä tällaista tietämystä voida olettaa.

201 Kantaja korostaa, että se ei voinut olla tietoinen sovinnon väitetysti lainvastaisesta luonteesta, koska tosiseikkojen tapahtumahetkellä (2005) ei ollut olemassa ennakkotapausta siitä, että tällainen sovintosopimus olisi ollut lainvastainen. Kantaja vetoaa Sir F. Jacobsin lausuntoon ja väittää, ettei kukaan voinut kuvitella tosiseikkojen tapahtumahetkellä komission väitetiedoksiannossa esittämää analyysitapaa.

202 Kantaja väittää lopuksi, että tietyt argumentit, joihin komissio vetosi vastineessa tukeakseen väitettä, jonka mukaan se ei voinut olla tietämättä Servierin ”konkreettisesta toiminnasta”, on jätettävä tutkimatta.

203 Komissio väittää, että Biogaran saattoi kohtuudella ennakoida konkreettisen toiminnan, jota muut salaisiin menettelyihin osallistuneet suunnittelivat, ja että se oli valmis hyväksymään tähän liittyvän riskin. Komissio nimittäin katsoo, että kartelliin osallistujalla olevaa tietoisuutta tai tietämystä SEUT 101 artiklan rikkomiseen osallistumisesta ei voida tulkita samalla tavoin, kun sen kumppani markkinoilta syrjäyttämistoimessa on sen emoyhtiö. Tällaisessa tapauksessa tytäryhtiö ei nimittäin voi toimia muissa kuin emoyhtiönsä määrittämissä puitteissa eli käsiteltävässä tapauksessa toteuttamalla laajamittaisen rinnakkaisvalmisteiden vastaisen strategian. Tässä asiayhteydessä Biogaranin olisi siis pitänyt voida kohtuudella ennakoida, että markkinoille tulemassa olevalle rinnakkaisvalmisteiden tuottajalle maksettavalla maksulla ei voinut olla muuta tarkoitusta kuin kyseisen tuottajan markkinoilta syrjäyttäminen. Maksulla ei siis ollut muuta todennäköistä selitystä kuin halu tarjota Nichelle lisäkannustin sovintosopimuksen tekemiseen.

204 Komissio väittää myös, että on sitäkin varmempaa, että toimen kilpailusääntöjen vastaisuudesta oltiin tietoisia, koska Servierin juristit olivat mukana Biogaran-sopimuksen valmistelussa ja he olivat sen adressaatteja. Lisäksi Sandoz AG:n Biogarania vastaan esittämät mustamaalaussyytökset vuonna 2008 osoittavat komission mukaan, että viimeksi mainittu oli mukana Servierin kilpailunvastaisessa strategiassa. Samoin se, että Biogaranilla oli välittäjän rooli vuonna 2006 Servierin ja Lupinin välisen väitetysti kilpailunvastaisen sovinnon toteuttamisessa, vahvistaa komission väitteen, jonka mukaan Biogaran oli tietoinen Servierin konkreettisesta käyttäytymisestä.

205 Komissio vetoaa lopuksi Nichen ja Matrixin välisiin neuvotteluihin, jotka koskivat summia, jotka Servier niille maksoi sovinnon vastikkeena, ja väittävät, että Biogaran ei voinut olla olematta tietoinen päämäärästä, joka sovinnolla ja Biogaran-sopimuksella samanaikaisesti oli. Komission mukaan Niche nimittäin vahvisti, että maksu oli osa Servierin ja Nichen välillä neuvoteltua 15,7 miljoonan punnan ”total overall compensationia”.

2 Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

206 On palautettava mieleen, mitkä ratkaisevat perusteet komissio hyväksyi riidanalaisessa päätöksessä päätyäkseen päätelmään, jonka mukaan yhtäältä Biogaran-sopimus oli ollut lisäkannustin Nichelle tehdä sovintosopimus, joka voitiin luokitella tarkoitukseen perustuvaksi kilpailunrajoitukseksi (riidanalaisen päätöksen 1369 ja 3011 perustelukappale), ja toisaalta Biogaran saattoi olla yhteisvastuussa Servierin kanssa koko rikkomisajanjakson osalta (riidanalaisen päätöksen 3006, 3012 ja 3145 perustelukappale).

207 Komissio katsoi, että Biogaranin Nichelle maksama summa vastikkeeksi tuotteiden asiakirja-aineistoista oli Nichelle tarjottu lisäkannustin, joka myötävaikutti Nichen sulkemiseen perindopriilin markkinoilta. Komission mukaan Nichen sitoutuminen siihen, ettei se tulisi perindopriilin markkinoille, tehtiin mahdolliseksi kannustimella, joka oli yhtäältä sen maksun muodossa, jonka Servier suoritti Nichelle tämän kanssa tekemänsä sovintosopimuksen puitteissa, ja toisaalta sen lisämaksun muodossa, jonka Biogaran eli Servierin tytäryhtiö suoritti suoraan Biogaran-sopimuksen yhteydessä.

208 Kantaja kiistää nämä arvioinnit. Se väittää, että komissio jätti noudattamatta henkilökohtaisen vastuun periaatetta, kun se katsoi kantajan olevan vastuussa emoyhtiönsä tekemästä sopimuksesta. Se väittää, että Biogaran-sopimus ei merkitse SEUT 101 artiklan rikkomista ja että se ei ollut tietoinen emoyhtiönsä toimista eikä siitä, että sen emoyhtiön ja Nichen välinen sovinto oli kilpailusääntöjen vastainen.

209 Aluksi on korostettava, että toisin kuin kantaja väittää, komissio ei katsonut riidanalaisessa päätöksessä Biogaranin olevan vastuussa toimista, joista sen emoyhtiötä moititaan. Riidanalaisen päätöksen 1349 perustelukappaleessa komissio katsoi, että Servier oli antanut Nichelle lisäkannustimen Biogaran-sopimuksella. Kyseisen päätöksen 3011 perustelukappaleessa komissio täsmensi, että vaikkei ollut tarpeen näyttää toteen, että Biogaran tiesi sovintosopimuksen kilpailunvastaisesta luonteesta, useat seikat osoittavat, että Biogaran kykeni ymmärtämään, että Biogaran-sopimus liittyi sovintoon, ja että kyseisellä sopimuksella Biogaran oli osallistunut suoraan kilpailusääntöjen rikkomiseen. Kuten komissio totesi vastineessa, se ei pyrkinyt millään lailla katsomaan, että Biogaran oli vastuussa toimista, joista sen emoyhtiötä moititaan.

210 Komissio nimittäin totesi riidanalaisen päätöksen 3007 perustelukappaleessa, että Servier omisti tytäryhtiönsä kokonaan sopimuksen allekirjoitushetkellä ja muodosti siis yhden yrityksen tytäryhtiönsä kanssa. Komissio katsoi myös, että Biogaran oli yhteisvastuussa rikkomisesta, koska ”samat yritykset” eli yhtäältä Servier-konserni ja toisaalta Niche ja Unichem olivat tehneet Biogaran-sopimuksen ja sovintosopimuksen (riidanalaisen päätöksen 1351 perustelukappale ja sen alaviite nro 1898).

211 Unionin yleinen tuomioistuin toteaa tästä, että tähän päivään mennessä unionin tuomioistuimet eivät ole lausuneet siitä, minkä edellytysten täyttyessä komissio voi katsoa tytäryhtiön olevan yhteisvastuussa rikkomisesta, kun käsiteltävän asian tavoin kyseinen tytäryhtiö on osallistunut suoraan emoyhtiönsä kilpailusääntöjen vastaiseen toimintaan.

212 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että yrityksen käsitteellä tarkoitetaan jokaista yksikköä, joka harjoittaa taloudellista toimintaa, riippumatta yksikön oikeudellisesta muodosta tai rahoitustavasta. Unionin tuomioistuin on täsmentänyt tästä yhtäältä, että yrityksen käsitteellä on samassa asiayhteydessä katsottava tarkoitettavan taloudellista kokonaisuutta, vaikka oikeudellisesti tämän taloudellisen kokonaisuuden muodostaakin useampi kuin yksi luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, ja toisaalta, että kun tällainen taloudellinen yksikkö rikkoo kilpailusääntöjä, sen asiana on henkilökohtaisen vastuun periaatteen mukaisesti vastata kyseisestä rikkomisesta (ks. tuomio 20.1.2011, General Química ym. v. komissio, C-90/09 P, EU:C:2011:21, 34–36 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

213 Erityistapauksessa, jossa emoyhtiö omistaa täysin tytäryhtiönsä, joka on syyllistynyt kilpailuoikeuden rikkomiseen, on olemassa kumottavissa oleva olettama, jonka mukaan kyseisellä emoyhtiöllä on tosiasiallisesti ratkaiseva vaikutus tytäryhtiönsä käyttäytymiseen (tuomio 10.9.2009, Akzo Nobel ym. v. komissio, C-97/08 P, EU:C:2009:536, 60 kohta). Näin ollen komissio voi olettaa emoyhtiön vaikuttavan ratkaisevasti tytäryhtiön liiketoimintapolitiikkaan, jos se osoittaa, että emoyhtiö omistaa kokonaan tämän tytäryhtiön (tuomio 29.3.2011, ArcelorMittal Luxembourg v. komissio ja komissio v. ArcelorMittal Luxembourg ym., C-201/09 P ja C-216/09 P, EU:C:2011:190, 98 kohta).

214 Esillä olevassa asiassa tilanne on tämä. Biogaran oli Servierin kokonaan omistama tytäryhtiö Biogaran-sopimuksen tekohetkellä, eikä tähän toteamukseen perustuvaa olettamaa ole kumottu (ks. vastaavasti tuomio 10.9.2009, Akzo Nobel ym. v. komissio, C-97/08 P, EU:C:2009:536, 60–65 kohta). On nimittäin korostettava, että Biogaran ei ole osoittanut, että se päätti liiketoimintapolitiikastaan Servieristä riippumatta. Edellä mainitut todisteet, jotka koskevat erottamattoman yhteyden olemassaoloa kyseisten kahden sopimuksen välillä, vahvistavat sen, että Servierillä oli ratkaiseva vaikutus Biogaranin toimintaan ja että se todella käytti kyseistä valtaa. Osoittaakseen, että Biogaran oli Servieristä riippumaton, kantaja väittää, että Biogaranin johtajat eivät milloinkaan toimineet Servierissä. Tällä seikalla ei kuitenkaan voida kumota olettamaa siitä, että Servier käytti tosiasiallisesti ratkaisevaa vaikutusvaltaa Biogaraniin (ks. vastaavasti tuomio 16.9.2013, Roca v. komissio, T-412/10, EU:T:2013:444, 76 kohta). Kantajan väittämistä muista seikoista, jotka koskevat sitä, että se toimi markkinoilla itsenäisesti Servieristä erillisin toimitiloin, tavaramerkein ja varoin ja lisäksi rinnakkaisvalmisteiden tuottajana, on todettava, että ne osoittavat yksinomaan, että Biogaran on Servieristä erillinen oikeushenkilö, mutta niillä ei voida kumota olettamaa siitä, että Servierillä on ratkaiseva vaikutusvalta Biogaraniin.

215 Biogaran oli siis Biogaran-sopimuksen sekä Servierin ja Nichen välisen sovintosopimuksen tekohetkellä Servierin tytäryhtiö ja se muodosti emoyhtiönsä kanssa kilpailuoikeudessa tarkoitetun yhden ja saman yrityksen.

216 Komissio saattoi näin ollen perustellusti – yrityksen käsitettä soveltaen – katsoa, että Servier ja Biogaran olivat yhteisvastuussa toiminnasta, josta niitä moitittiin, joten jommankumman toteuttamat toimet katsottiin yhden ja saman yrityksen toteuttamiksi toimiksi (ks. vastaavasti tuomio 20.3.2002, HFB ym. v. komissio, T-9/99, EU:T:2002:70, 524 ja 525 kohta ja tuomio 12.12.2007, Akzo Nobel ym. v. komissio, T-112/05, EU:T:2007:381, 62 kohta; ks. myös vastaavasti ja analogisesti tuomio 6.3.1974, Istituto Chemioterapico Italiano ja Commercial Solvents v. komissio, 6/73 ja 7/73, EU:C:1974:18, 41 kohta ja tuomio 16.11.2000, Metsä-Serla ym. v. komissio, C-294/98 P, EU:C:2000:632, 26–28 kohta).

217 Se, että käsiteltävässä asiassa komission toteama SEUT 101 artiklan rikkominen perustuu osittain emoyhtiön toimintaan ja osittain tytäryhtiön toimintaan, kun taas useimmiten unionin tuomioistuinten käsiteltäväksi saatetuissa emo- ja tytäryhtiön yhteisvastuutilanteissa rikkominen perustuu yksinomaan tytäryhtiön toimintaan, ei ole omiaan kyseenalaistamaan tätä päätelmää.

218 Jos on mahdollista katsoa, että emoyhtiö on vastuussa rikkomisesta, johon sen tytäryhtiö on syyllistynyt, ja näin ollen katsoa, että kyseiset kaksi yhtiötä ovat yhteisvastuussa niiden muodostaman yrityksen rikkomisesta henkilökohtaisen vastuun periaatetta loukkaamatta, näin on sitäkin suuremmalla syyllä myös, kun emoyhtiön ja sen tytäryhtiön muodostaman taloudellisen yksikön rikkominen perustuu kyseisten kahden yhtiön toiminnan yhteensovittamiseen.

219 Kuten komissio perustellusti toteaa, riidanalainen päätös olisi voitu osoittaa Servierille Biogaranin rikkomisen osalta, koska tämä oli siitä osaltaan vastuussa, vaikka mikään ei osoittaisi, että Servier oli osallisena rikkomisessa. Sitäkin suuremmalla syyllä riidanalainen päätös voitiin osoittaa Servierille emoyhtiönä ja sen tytäryhtiölle yhteisvastuullisina, koska kyseiset kaksi yhtiötä olivat kumpikin osallistuneen suoraan rikkomiseen.

220 Komissio katsoi näin ollen perustellusti, että Biogaran-sopimus sekä Servierin ja Nichen välinen sovintosopimus tehtiin samojen yritysten eli yhtäältä Servier-konsernin ja toisaalta Niche-yhtiön välillä ja että Servier-konsernin oli katsottava olevan vastuussa SEUT 101 artiklan rikkomisesta, minkä vuoksi oli perusteltua, että Servier emoyhtiönä ja sen tytäryhtiö Biogaran, joiden kummankin toiminta oli myötävaikuttanut rikkomisen toteuttamiseen, olivat yhteisvastuussa. Tämä päätelmä pitää sitäkin suuremmalla syyllä paikkansa, koska kyseisten kahden yhtiön toiminta liittyy läheisesti toisiinsa niiden erottamattomien yhteyksin vuoksi, jotka komissio on näyttänyt toteen ja jotka Biogaran-sopimuksen sekä Servierin ja Nichen välisen sovintosopimuksen välillä ovat.

221 Biogaran väittää turhaan, että sen ei voida katsoa olevan yhteisvastuussa rikkomisesta, koska se ei tiennyt emoyhtiönsä toimista.

222 Ensinnäkin on todettava, että tämä väite perustuu virheelliseen olettamaan siitä, että Biogaranin katsottiin olevan vastuussa rikkomisesta, johon sen emoyhtiö oli syyllistynyt. Kuten on todettu, tämä olettama ei perustu tosiseikkoihin eikä oikeudellisiin seikkoihin.

223 Toiseksi on palautettava mieleen, että sen ratkaisevan vaikutuksen perusteella, joka emoyhtiöllä on kokonaan omistamaansa tytäryhtiöön, voidaan olettaa, että tytäryhtiön toimet toteutetaan emoyhtiön nimissä ja sen lukuun ja siis niiden muodostaman yrityksen nimissä ja tämän lukuun. Kuten vastauksesta edeltävään perusteeseen ilmenee, koska unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että Biogaranilla ei ollut ollut todellista kaupallista intressiä Biogaran-sopimuksen tekemiseen ja että tämä ei ollut pannut täytäntöön itsenäistä strategiaa emoyhtiönsä valvonnan ulottumattomissa, komission oli perusteltua katsoa, että Biogaran-sopimus – Nichelle tarjottuna lisäkannustimena sovinnon hyväksymiseksi – oli sen rikkomisen osatekijä, johon Biogaran oli suoraan osallistunut, tarvitsematta osoittaa, että Biogaran oli tietoinen Servierin toimista tai kokonaissuunnitelmasta tai rikkomisen osatekijöistä.

224 Kantaja vetoaa lisäksi virheellisesti 2.10.2003 annettuun tuomioon Aristrain v. komissio (C-196/99 P, EU:C:2003:529, 99 kohta). Kyseinen tapaus ei nimittäin koskenut emoyhtiön ja sen kokonaan omistaman tytäryhtiön suhdetta vaan sitä, että sama henkilö tai sama perhe omisti kahden eri liikeyhtiön osakepääoman, minkä unionin tuomioistuimet katsoivat sellaisenaan riittämättömäksi osoittamaan, että kyseiset kaksi yhtiötä muodostivat taloudellisen kokonaisuuden, jonka seurauksena – unionin kilpailuoikeuden perusteella – voidaan katsoa, että kyseinen taloudellinen kokonaisuus oli vastuussa jommankumman toimista. Viittaukset 8.7.2008 annettuun tuomioon AC-Treuhand v. komissio (T-99/04, EU:T:2008:256), 30.11.2011 annettuun tuomioon Quinn Barlo ym. v. komissio (T-208/06, EU:T:2011:701) ja 10.10.2014 annettuun tuomioon Soliver v. komissio (T-68/09, EU:T:2014:867) eivät myöskään ole merkityksellisiä, koska ne eivät liity emoyhtiö-tytäryhtiö-suhteen ja taloudellisen kokonaisuuden asiayhteyteen.

225 Kolmanneksi on todettava, että vaikka komission olisi osoitettava – kuten kantaja väittää –, että tytäryhtiö tiesi emoyhtiönsä toimista, voidakseen katsoa, että konserni on vastuussa rikkomisesta, tämä ei vaikuttaisi taloudellisen kokonaisuuden käsitteeseen. Kunkin jommankumman kahden yhtiön toimintaan perustuvan rikkomisen osatekijän osalta olisi osoitettava, että tytäryhtiö tiesi emoyhtiönsä tavoitteista, vaikka unionin kilpailuoikeudessa tarkoitettu yrityksen käsite edellyttää – olettamalla siitä, että emoyhtiö käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa kokonaan omistamaansa tytäryhtiöön –, että tytäryhtiö toimii emoyhtiön tavoitteiden mukaisesti tämän ohjauksessa ja määräysvallassa. Kuten unionin tuomioistuin on katsonut, edellytys sille, että erilaiset kilpailusääntöjen vastaiset menettelyt, jotka kokonaisuutena muodostavat yhteistoimintajärjestelyn, voidaan lukea yrityksen muodostavien kaikkien osatekijöiden syyksi, täyttyy, kun yrityksen kukin osatekijä on myötävaikuttanut yhteistoimintajärjestelyn toteuttamiseen, vaikka vain alisteisella, liitännäisellä tai passiivisella tavalla (ks. vastaavasti tuomio 26.1.2017, Duravit ym. v. komissio, C-609/13 P, EU:C:2017:46, 117–126 kohta ja tuomio 8.7.2008, AC-Treuhand v. komissio, T-99/04, EU:T:2008:256, 133 kohta).

226 Jos kantajan näkemys hyväksyttäisiin, olisi vaikeampaa todeta, että konsernit ovat rikkoneet kilpailuoikeutta, kun taas olettamalla siitä, että emoyhtiö valvoo kokonaan omistamaansa tytäryhtiötä, pyritään välttämään se, että yksinomaan tytäryhtiöiden, jotka ovat suoraan vastuussa ja joihin ei näin ollen kohdisteta seuraamustoimenpiteitä konsernin tasolla, katsotaan olevan vastuussa kilpailusääntöjen rikkomisesta. Olisi nimittäin riittävää, että emoyhtiö jakaa kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevän toiminnan itsensä ja tytäryhtiönsä välillä ja väittää, ettei sen tytäryhtiö tiennyt emoyhtiön toimista, jotta yksinomaan tytäryhtiön voidaan katsoa olevan vastuussa tytäryhtiön suoraan osallistumiseen perustuvasta rikkomisen osatekijästä. Tästä seuraisi, että kilpailunvastaisten menettelytapojen torjunta olisi vähemmän tehokasta, mitä ei voitaisi perustella sen periaatteen noudattamisella, jonka mukaan vastuu rikkomisista on henkilökohtainen.

227 Tästä seuraa, että kantajan perustelut, joiden mukaan komissio katsoi virheellisesti sen olevan – henkilökohtaisen vastuun periaatetta loukaten – vastuussa emoyhtiönsä kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevistä toimista, eivät siis perustu tosiseikkoihin eivätkä oikeudellisiin seikkoihin. Paitsi että komissio ei katsonut Biogaranin olevan vastuussa rikkomisesta, josta sen emoyhtiötä moititaan, koska yksinomaan Servier-konsernin katsottiin olevan siitä vastuussa, komissio katsoi myös perustellusti, ettei ollut tarpeen osoittaa, että Biogaran oli tietoinen emoyhtiönsä toimista.

228 Toisin kuin kantaja väitti suullisessa käsittelyssä kyseisessä yhteydessä esittämänsä riidanalaisen päätöksen perustelujen puutteellisuutta ja perusteiden ristiriitaisuutta koskevan kanneperusteen tueksi, nämä eivät rasita kyseistä päätöstä. Kyseisestä päätöksestä ja erityisesti sen 1349, 3007 ja 3011 perustelukappaleesta nimittäin ilmenee selvästi, että komissio katsoi, että rikkomisesta vastuussa ollut yksikkö oli SEUT 101 artiklassa tarkoitettu yritys, jonka Servier ja sen kokonaan omistama tytäryhtiö Biogaran muodostivat, ja ettei ollut tarpeen osoittaa, että Biogaran oli tietoinen siitä, että sovinto oli luonteeltaan kilpailunvastainen, jotta ”yrityksen” voitiin katsoa olevan vastuussa rikkomisesta. Vaikka on totta – kuten Biogaran totesi suullisessa käsittelyssä –, että komissio totesi kirjelmissään, että oli mahdollista olettaa, että Biogaran oli tietoinen Servierin toimista, ja että tällainen analyysi voidaan kyseenalaistaa, koska tytäryhtiön ei voida lähtökohtaisesti olettaa olevan tietoinen emoyhtiönsä toiminnasta, tällainen peruste ei esiinny riidanalaisessa päätöksessä, jossa tyydytään mainitsemaan, että Servierin kokonaan omistaman tytäryhtiön Biogaranin katsotaan toimivan Servierin vaikutuksen ja valvonnan alaisena, ja toteamaan, että nämä seikat osoittavat, että Biogaran osallistui suoraan rikkomiseen, johon asianomainen taloudellinen yksikkö syyllistyi.

229 Voidaan lisäksi todeta, että jos oletetaan, että komission oli osoitettava, että Biogaran oli tietoinen Servierin toimista ja Servierin ja Nichen välisen sovintosopimuksen kilpailusääntöjen vastaisesta luonteesta, asiakirja-aineistosta ilmenee, että komissio esitti nämä todisteet oikeudellisesti riittävällä tavalla.

230 Aluksi on palautettava mieleen, että on mahdollista, että yritys on osallistunut välittömästi ainoastaan osaan yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatketun kilpailusääntöjen rikkomisen muodostavasta kilpailunvastaisesta toiminnasta mutta että se on tiennyt kaikesta muusta samaan päämäärään pyrkivien kartellin muiden osallistujien suunnittelemasta tai toteuttamasta kilpailunvastaisesta toiminnasta tai että se on saattanut kohtuudella ennakoida sen ja ollut valmis hyväksymään siihen sisältyvän riskin. Myös tällaisessa tapauksessa komissiolla on oikeus katsoa, että kyseinen yritys on vastuussa kaikesta tällaisen rikkomisen muodostavasta kilpailunvastaisesta toiminnasta ja tämän johdosta rikkomisesta kokonaisuudessaan (ks. tuomio 24.6.2015, Fresh Del Monte Produce v. komissio ja komissio v. Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P ja C-294/13 P, EU:C:2015:416, 158 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 26.1.2017, Duravit ym. v. komissio, C-609/13 P, EU:C:2017:46, 119 kohta).

231 Jos yritys on sen sijaan osallistunut välittömästi yhteen tai useampaan yhtenä kokonaisuutena pidettävän jatketun kilpailusääntöjen rikkomisen muodostavaan kilpailunvastaiseen toimintaan, mutta ei ole näytetty toteen, että kyseinen yritys aikoi omalla toiminnallaan myötävaikuttaa muiden kartellin osallistujien yhteisten päämäärien tavoittelemiseen kokonaisuudessaan ja että yritys tiesi kaikesta

kyseisten samoihin päämääriin pyrkivien osallistujien suunnittelemasta tai toteuttamasta kilpailunvastaisesta toiminnasta tai että se saattoi kohtuudella ennakoida sen ja oli valmis hyväksymään siihen sisältyvän riskin, komissiolla on oikeus katsoa tämän yrityksen olevan vastuussa ainoastaan toiminnasta, johon se on osallistunut välittömästi, ja sellaisesta muiden osallistujien samoja päämääriä, joihin se pyrki, tavoitellessa suunnittelemasta tai toteuttamasta toiminnasta, jonka osalta on todistettu, että se tiesi siitä tai että se on saattanut kohtuudella ennakoida sen ja on ollut valmis hyväksymään siihen sisältyvän riskin (ks. tuomio 24.6.2015, Fresh Del Monte Produce v. komissio ja komissio v. Fresh Del Monte Produce, C-293/13 P ja C-294/13 P, EU:C:2015:416, 159 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 26.1.2017, Duravit ym. v. komissio, C-609/13 P, EU:C:2017:46, 120 kohta).

232 Käsiteltävässä asiassa komissio osoitti, että Biogaran oli tietoinen siitä, että Biogaran-sopimuksella pyrittiin myötävaikuttamaan Nichen markkinoilta sulkemista koskevan tavoitteen toteutumiseen. Keräämillään seikoilla, jotka mainitaan riidanalaisen päätöksen 1351 perustelukappaleessa ja jotka koskevat Biogaran-sopimuksen kannustavaa luonnetta ja joita Biogaran ei ole kyennyt kyseenalaistamaan pätevästi tosiseikkojen vääristyneellä tavalla huomioon ottamista koskevan kanneperusteen yhteydessä, komissio – korostamalla myös sitä, että Servierin kokonaan omistama tytäryhtiö Biogaran ei voinut toimia itsenäisesti – on osoittanut, että Biogaran-sopimusta voitiin tarkastella yksinomaan lisäkannustimena Nichelle, eikä Biogaran voinut olla tietämättä tämän kannustimen luonteesta.

233 Kuten tosiseikkojen vääristyneellä tavalla huomioon ottamista koskevan kanneperusteen tarkastelusta ilmenee, Biogaran ei ole esittänyt mitään uskottavaa selitystä, jonka perusteella voitaisiin oikeuttaa se, että kyseinen sopimus tehtiin yhdessä Servierin ja Nichen välisen sovintosopimuksen kanssa. Se ei voi myöskään väittää pätevästi, että se ei ollut tietoinen siitä, että kyseiset sopimukset olivat kilpailusääntöjen vastaisia. Kyseisten sopimusten neuvottelijoille oli nimittäin ilmeistä, että tavoite, joka koski Nichen sulkemista markkinoilta ja joka saavutettiin huomattavia summia maksamalla, oli luonteeltaan kilpailua rajoittava.

234 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että tämä kanneperuste on hylättävä tarvitsematta ottaa huomioon komission vastineessaan esittämiä argumentteja, jotka koskevat Biogaran-sopimuksen allekirjoittamisen jälkeisiä tosiseikkoja.

C Kanneperuste, joka koskee sitä, että komissio teki oikeudellisen virheen, kun se määräsi Biogaranille sakon

1 Asianosaisten lausumat

a) Tapauksen ennennäkemätön, ennalta arvaamaton ja monitahoinen luonne

235 Kantaja tukeutuu Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklassa ja perusoikeuskirjan 49 artiklassa vahvistettuun nullum crimen, nulla poena sine lege -periaatteeseen ja väittää, että komissio voi määrätä seuraamuksia yksinomaan sellaisten menettelytapojen perusteella, joiden on katsottu merkitsevän kilpailusääntöjen rikkomista tosiseikkojen tapahtumahetkellä. Se lisää, että komission päätöskäytännön mukaisesti sakkoa ei myöskään voida määrätä, kun todetut rikkomiset ovat luonteeltaan sangen uusia ja kun tosiseikkojen tapahtumahetkellä ei ollut olemassa ennakkotapausta, jossa olisi vahvistettu selvästi se, että kyseessä olevan tyyppinen toiminta oli kilpailusääntöjen vastaista, tai kun on kyse uudesta lähestymistavasta hyväksyttyihin periaatteisiin.

236 Kantaja katsoo lisäksi, että komissio ei voinut määrätä sakkoa menettelytavoista, joiden luokittelu ei ollut ilmeistä tosiseikkojen tapahtumahetkellä. Kantajan mukaan riidanalainen päätös perustuu Servierin ja Nichen välisen sovintosopimuksen ennennäkemättömään ja ennalta arvaamattomaan kritiikkiin. Kantaja väittää, että tosiseikkojen tapahtumahetkellä ei ollut olemassa ennakkotapausta, minkä vuoksi Biogaran ei voinut aavistaa, että tällainen sovintosopimus luokiteltaisiin lainvastaiseksi.

237 Komissio korostaa, että SEUT 101 artiklassa määrättyjen kilpailusääntöjen rikkomisten sanamuoto antaa ymmärtää kirjaimellisesti, että asianomaiset menettelytavat eli kilpailijan sulkeminen markkinoilta arvonsiirtoa vastaan ovat kilpailusääntöjen vastaisia. Komissio viittaa riidanalaisen päätöksen asian kannalta merkityksellisiin osiin ja väittää, että sopimusten tekohetkellä oli kiistatonta, että menettelytapoja, joilla pyrittiin sulkemaan kilpailijat markkinoilta, pidettäisiin todennäköisesti kilpailunvastaisina (riidanalaisen päätöksen 3092 perustelukappale).

238 Komissio väittää, että Servier-yrityksessä käydyt keskustelut tosiseikkojen tapahtumahetkellä siitä, oliko sovinto kilpailuoikeuden mukainen, osoittavat selvästi, että sopimusten mahdollisesti kilpailusääntöjä rikkovasta luonteesta oltiin tietoisia.

239 Se, että sopimuspuolten oikeudelliset neuvonantajat eivät havainneet vaaraa kilpailusääntöjen rikkomisesta, ei voi johtaa siihen, että yritys vapautetaan sakosta, koska se ei voinut olla tietämättä kyseisen toiminnan kilpailunvastaisesta luonteesta.

b) Sakon suhteettomuus

240 Kantaja väittää joka tapauksessa, että sakon määrä on ilmeisen suhteeton, kun otetaan huomioon vähäinen rooli, joka sillä oli väitetyn kilpailusääntöjen rikkomisen toteuttamisessa. Se tukeutuu oikeuskäytäntöön ja korostaa, että arvioitaessa kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuutta ja tarvittaessa määritettäessä sakon suuruutta on otettava huomioon se, ettei yritys osallistunut kaikkiin kartellin muodostaviin seikkoihin, tai että sen osuus oli vähäinen osa-alueilla, joihin se osallistui.

241 Kun komissio määräsi sakon ottamatta huomioon Biogaranin suppeaa myötävaikutusta väitettyyn rikkomiseen, se loukkasi kantajan mukaan ilmeisellä tavalla suhteellisuusperiaatetta ja yhdenvertaisen kohtelun periaatetta. Kantajan mukaan sakon ankaruus on nimittäin vastoin yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, joka edellyttää, että toisiinsa rinnastettavia tapauksia ei kohdella eri tavalla eikä erilaisia tapauksia kohdella samalla tavalla, ellei tällaista kohtelua voida objektiivisesti perustella.

242 Kun komissio määräsi Biogaranille yhteisvastuullisesti kokonaisuudessaan sen emoyhtiölle määrätyn sakon, vaikka kyseisten kahden yhtiön osallistumista luonnehtivat objektiiviset seikat eivät ole verrattavissa toisiinsa, se loukkasi näin ollen kantajan mukaan yhdenvertaisen kohtelun periaatetta. Kantajan mukaan Servierille määrättiin nimittäin seuraamuksia kilpailusääntöjen vastaisesta toiminnasta, kun taas Biogaranille komissio määräsi seuraamuksia toimesta, joka ei itsessään rajoita kilpailua. Kantaja lisää, että jos Biogaran-sopimus on osa väitetysti kilpailunvastaista sovintosopimusta, Nichen hyväksi tehty arvonsiirto, jota komissio kritisoi, on yhteensä 13,8 miljoonaa puntaa, kun taas Biogaranin myötävaikutus tähän on vain noin 2,5 miljoonaa puntaa.

243 Kantaja korostaa lisäksi, että sille määrätyn sakon määrä siitä, että se osallistui väitetysti kilpailunvastaiseen sopimuksen välillisesti, on niin kohtuuton, että se ylittää selvästi viidelle muulle rinnakkaisvalmisteiden tuottajalle määrättyjen rahamääräisten seuraamusten yhteenlasketun kokonaismäärän (eli 96,6 miljoonaa euroa), vaikka kyseiset yhtiöt kuitenkin osallistuivat suoraan riidanalaisiin sovintosopimuksiin.

244 Kantaja väittää lopuksi, että riidanalaisessa päätöksessä on oikeudellinen virhe, koska siinä katsotaan, että Biogaranin myynnin määrä on sen emoyhtiön myynnin määrä (476 miljoonaa euroa), vaikka sillä itsellään ei ollut minkäänlaista myyntiä. Kantaja väittää myös, että yhdenvertaisen kohtelun periaatteen

mukaisesti komission olisi pitänyt soveltaa Biogaraniin samaa päättelyä kuin muihin rinnakkaisvalmisteiden tuottajiin. Jos komissio olisi ottanut huomioon Biogaranin allekirjoittamalla sopimuksella siirretyn arvon eli 2,5 miljoonaa puntaa, Biogaranille määrätty sakko olisi jaettu yli 150:llä.

245 Komissio vastaa, että Biogaran ei toiminut Servier-konsernista itsenäisenä ja erillisenä yksikkönä. Komission mukaan Biogaran toimi Servier-konsernin olennaisena osana, joten Servier-konserni kokonaisuudessaan on vastuussa rikkomisesta. Komissio lisää, että yhtäältä Biogaranin toiminnan ja kilpailusääntöjen rikkomisen ja toisaalta sen emoyhtiön toiminnan ja kilpailusääntöjen rikkomisen välinen syy-yhteys oli yhtä merkittävä.

246 Komissio katsoo lopuksi, että rinnakkaisvalmisteiden tuottajien sakkojen ja Biogaranin sakon vertailulla ei ole merkitystä, koska Biogaran toimi saman yrityksen osana kuin Servier käsiteltävässä asiassa. Komission mukaan se oli alkuperäisvalmisteiden tuottaja, joka pyrki säilyttämään monopolinsa, ja se oli eri asemassa kuin rinnakkaisvalmisteiden tuottajat, jotka suostuivat olemaa tulematta markkinoille huomattavaa korvausta vastaan.

c) Sakon kymmenen prosentin enimmäismäärä

247 Kantaja väittää, että komissio rikkoi asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohtaa, kun se velvoitti Biogaranin maksamaan yhteisvastuullisesti 131,5 miljoonan euron sakon, joka on lähes 18 prosenttia sen kokonaisliikevaihdosta, koska sen väitetään ”kannustaneen” Nicheä tekemään sovintosopimuksen.

248 Oikeuskäytäntöön tukeutuen komissio väittää, että sakon suuruuden enimmäismäärä on laskettava kaikkien niiden yhtiöiden liikevaihdon perusteella, jotka muodostavat yhden taloudellisen yksikön, joka toimii SEUT 101 artiklassa tarkoitettuna yrityksenä. Komissio väittää, ettei se siis tehnyt virhettä, kun se otti huomioon Servier-konsernin liikevaihdon.

249 Komissio väittää lopuksi, ettei rinnakkaisvalmisteiden tuottajien sakkojen laskentatapaa ole mahdollista soveltaa Biogaranin sakkoon. Komission mukaan Biogaran nimittäin tuki patentin haltijaa ja maksoi osaltaan rinnakkaisvalmisteiden tuottajalle kannustaakseen tätä olemaan tulematta sen emoyhtiön markkinoille, mikä ei ole verrattavissa rinnakkaisvalmisteiden tuottajien rooliin.

2 Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

a) Tapauksen ennennäkemätön, ennalta arvaamaton ja monitahoinen luonne

250 Oikeuskäytännöstä ilmenee, että nullum crimen, nulla poena sine lege -periaate edellyttää, että rikokset ja niistä määrättävät rangaistukset määritellään selkeästi laissa. Tämä edellytys täyttyy, kun yksityinen oikeussubjekti voi tietää kyseessä olevan säännöksen tai määräyksen sanamuodon ja tarvittaessa tuomioistuinten siitä tekemän tulkinnan perusteella, mitkä toimet tai laiminlyönnit synnyttävät sen rikosoikeudellisen vastuun (tuomio 22.10.2015, AC-Treuhand v. komissio, C-194/14 P, EU:C:2015:717, 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

251 Nullum crimen, nulla poena sine lege -periaatetta ei voida tulkita siten, että siinä kiellettäisiin rikosoikeudellista vastuuta koskevien säännösten asteittainen selkeyttäminen tuomioistuinten tapauksesta toiseen suorittamalla tulkinnalla, sillä edellytyksellä, että tulkinnan tulos on kohtuullisesti ennakoitavissa kilpailusääntöjen rikkomishetkellä, kun otetaan huomioon erityisesti oikeuskäytännössä tuolloin vahvistettu kyseisen oikeussäännön tulkinta (ks. tuomio 22.10.2015, AC-Treuhand v. komissio, C-194/14 P, EU:C:2015:717, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

252 Ennakoitavuuden käsitteen sisältö riippuu suuresti kyseessä olevan säännöstön sisällöstä, sen kattamasta alasta ja sen adressaattien lukumäärästä ja laadusta. Lain ennakoitavuuden vastaista ei ole se, että kyseessä olevan henkilön on käytettävä valistuneita neuvonantajia arvioidakseen tietyn teon mahdollisia seurauksia asian olosuhteisiin nähden järkevissä määrin. Tämä koskee erityisesti ammattilaisia, jotka ovat tottuneet harjoittamaan ammattiaan huolellisesti. Niinpä heidän voidaan edellyttää arvioivan toiminnan riskejä huolellisesti (ks. tuomio 22.10.2015, AC-Treuhand v. komissio, C-194/14 P, EU:C:2015:717, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

253 On lisättävä, että turvautuminen ammattilaisten neuvoihin vaikuttaa sitäkin ilmeisemmältä, kun on – käsiteltävän asian tavoin – kyse lisenssisopimuksen valmistelemisesta ja laatimisesta, joka tapahtuu riidan sovinnon asiayhteydessä.

254 Tässä yhteydessä on todettava, että vaikka riidanalaisen päätöksen taustalla olleiden rikkomisten tapahtumahetkellä unionin tuomioistuimilla ei vielä ollut ollut tilaisuutta ottaa nimenomaisesti kantaa Servierin, Nichen ja Biogaranin tekemien kaltaisiin sovintosopimuksiin ja lisenssisopimuksiin, Biogaranin olisi pitänyt arvata – mahdollisesti käytettyään valistuneita neuvonantajia –, että sen yrityksen toiminnan, johon se Biogaran-sopimuksella myötävaikutti, voitiin katsoa olevan ristiriidassa unionin oikeuden kilpailusääntöjen kanssa, kun otetaan huomioon erityisesti unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä seuraava ”sopimuksen” käsitteen ja ”yhdenmukaistetun menettelytavan” käsitteen laaja merkitys (ks. vastaavasti tuomio 22.10.2015, AC-Treuhand v. komissio, C-194/14 P, EU:C:2015:717, 43 kohta).

255 Biogaran saattoi erityisesti olettaa, että se, että sen emoyhtiö edellytti, että Niche hyväksyy kaupan pitämisestä luopumista koskevia ehtoja ja patenttien riitauttamatta jättämistä koskevia ehtoja, jotka ovat itsessään kilpailua rajoittavia, merkitsi sitä, että tällaisten ehtojen sisällyttäminen patenttien alan sovintosopimukseen menetti kaiken mahdollisen legitimiteettinsä. Tällainen sisällyttäminen ei nimittäin enää perustunut siihen, että sopimuspuolet tunnustavat patentin pätevyyden, joten se merkitsi patentin epänormaalia käyttöä, joka ei liittynyt sen nimenomaiseen tarkoitukseen (tänään annettu tuomio Servier ym. v. komissio, T-691/14). Kantaja saattoi lisäksi myös olettaa, että lisäkannustimen antaminen Nichelle Biogaran-sopimuksella oli omiaan voimistamaan sen emoyhtiön tekemän sopimuksen rajoittavia vaikutuksia. Kantaja saattoi siis kohtuudella ennakoida, että sen toiminta kuului SEUT 101 artiklan 1 kohdassa määrätyn kiellon soveltamisalaan (ks. vastaavasti tuomio 22.10.2015, AC-Treuhand v. komissio, C-194/14 P, EU:C:2015:717, 46 kohta ja tuomio 8.9.2016, Lundbeck v. komissio, T-472/13, muutoksenhaussa, EU:T:2016:449, 764 kohta).

256 On lisäksi todettava, että hyvissä ajoin ennen kyseessä olevan kahden sopimuksen tekemistä oikeuskäytännössä oli lausuttu mahdollisuudesta soveltaa kilpailuoikeutta aloilla, joilla sovelletaan immateriaalioikeuksia (ks. vastaavasti tuomio 8.9.2016, Xellia Pharmaceuticals ja Alpharma v. komissio, T-471/13, ei julkaistu, muutoksenhaussa, EU:T:2016:460, 314 ja 315 kohta).

257 Oikeuskäytännössä on siis katsottu vuodesta 1974 lähtien, että vaikka SEUT 101 artiklalla ei vaikuteta jäsenvaltion lainsäädännössä tunnustettujen teollisoikeuksien olemassaoloon, niiden käyttämisen edellytykset voivat kuitenkin kuulua tähän artiklaan sisältyvien kieltojen soveltamisalaan ja että näin voi olla aina, kun ilmenee, että tällaisen oikeuden käyttö on yritysten välisen järjestelyn tavoite, keino tai seuraus (tuomio 31.10.1974, Centrafarm ja de Peijper, 15/74, EU:C:1974:114, 39 ja 40 kohta).

258 Seuraavaksi on todettava, että 27.9.1988 annetusta tuomiosta Bayer ja Maschinenfabrik Hennecke (65/86, EU:C:1988:448) lähtien on ollut selvää, että patenttiriitoja koskevat sovinnot voidaan luokitella SEUT 101 artiklassa tarkoitetuiksi sopimuksiksi.

259 On lisäksi korostettava, että riidanalaisilla sopimuksilla Niche, Servier ja Biogaran päättivät todellisuudessa tehdä markkinoilta sulkemista koskevia sopimuksia (tänään annettu tuomio Servier ym. v. komissio, T-691/14). Vaikka on totta, että vasta riidanalaisten sopimusten tekemisen jälkeen julistetussa tuomiossa unionin tuomioistuin katsoi, että markkinoilta sulkemista koskevat sopimukset,

joissa markkinoilla pysyjät maksavat lähtijöille korvauksen, ovat tarkoitukseen perustuvia kilpailunrajoituksia, se on kuitenkin täsmentänyt, että tällainen sopimustyyppi on selvästi perussopimuksen kilpailua koskeviin määräyksiin sisältyvän sellaisen ajatuksen vastainen, jonka mukaan jokaisen talouden toimijan on määritettävä itsenäisesti toimintatapa, jota se aikoo noudattaa markkinoilla (tuomio 20.11.2008, Beef Industry Development Society et Barry Brothers, C-209/07, EU:C:2008:643, 8 ja 32–34 kohta). Biogaran-sopimuksen kaltaisen sopimuksen tekemällä kantaja ei siis voinut olla tietämätön toimintansa kilpailunvastaisesta luonteesta.

260 On toki niin, että koska Nichen ja Servierin välinen sopimus oli tehty patenttia koskevan sovinnon muodossa ja Biogaran-sopimus oli lisenssi- ja hankintasopimus, oli mahdollista, että kyseisten sopimusten kilpailunvastaisuus ei ollut ilmeinen komission kaltaiselle ulkopuoliselle tarkkailijalle, mutta tämä ei koske sopimuspuolia.

261 Kaiken edellä esitetyn perusteella on katsottava, että vaikka Biogaran ei toiminut perindopriilin markkinoilla, joihin kilpailunrajoitus vaikutti, se saattoi kohtuudella ennakoida, että siihen sovellettiin SEUT 101 artiklassa määrättyä kieltoa.

262 Kantajan esittämillä muilla argumenteilla ei aseteta tätä päätelmää kyseenalaiseksi.

263 Ensinnäkin on todettava, että vaikka kantaja viittaa oikeudelliseen lausuntoon, jonka se oli pyytänyt Sir Jacobsilta, se ei esitä riittävästi seikkoja, jotta voitaisiin katsoa, että Biogaran-sopimuksen sekä Servierin ja Nichen välisen sovintosopimuksen kilpailusääntöjen vastaisuudesta oli olemassa todellinen epätietoisuus, kun otetaan huomioon unionin säännöt kilpailuoikeuden alalla. Vaikka Sir Jacobsin lausunnossa todetaan, että komission analyysi oli uusi ja että unionin tuomioistuimet eivät olleet milloinkaan soveltaneet tällaista lähestymistapaa, siinä katsotaan, että komission näkökulma oli lähtökohtaisesti perusteltu.

264 Kyseisessä lausunnossa ei myöskään kiistetä sitä, että SEUT 101 artiklassa annetaan kirjaimellisesti ymmärtää, että kyseessä oleva menettelytapa eli kilpailijan markkinoilta sulkeminen ei ole kilpailuoikeuden mukaista. Komissio toteaa sitä paitsi perustellusti riidanalaisen päätöksen 597 perustelukappaleessa, että kysymys siitä, olivatko riidanalaiset sopimukset kilpailuoikeuden mukaisia, oli aiheuttanut pohdintaa Servierin taholta.

265 Argumenttia, joka perustuu siihen, että on olemassa komission käytäntö, jonka mukaan se pidättyy sakkojen määräämisestä tai tyytyy määräämään symbolisia sakkoja, kun se tutkii monitahoisia oikeudellisia kysymyksiä, joita unionin tuomioistuimet eivät ole milloinkaan ratkaisseet, ei toiseksi voida hyväksyä. Vaikka käsiteltävässä asiassa nousi esiin tiettyjä uusia kysymyksiä, Biogaran ei voinut olla tietämättä Servierin strategisen suunnitelman kilpailunvastaisesta luonteesta (edellä 229–234 kohta) eikä siitä, että koska se oli Servierin kokonaan omistama, oli mahdollista, että Servierin ja sen tytäryhtiön muodostaman yrityksen katsottiin olevan vastuussa Biogaranin toiminnasta tytäryhtiönä. Komissio täsmentää niin ikään perustellusti vastauksen 80 kohdassa, että päätöksen pituus ja hallinnollisen menettelyn kesto toki kuvastavat tosiseikkojen monitahoisuutta, mutta ne eivät ole todiste rikkomisen ennalta arvaamattomasta luonteesta.

266 Oikeuskäytännön mukaan komissiolla on joka tapauksessa harkintavaltaa sakon suuruuden määräämisessä, jotta se voi ohjailla yritysten toimintaa siten, että ne noudattaisivat kilpailusääntöjä. Se, että komissio on aikaisemmin soveltanut tietyntasoisia sakkoja tietynlaisiin rikkomisiin – ja symbolisten sakkojen tapauksessa luonteeltaan uusiin rikkomisiin –, ei voi merkitä, etteikö se voisi nostaa tätä sakkojen tasoa asetuksessa N:o 1/2003 ilmoitetuissa rajoissa, jos tämä on tarpeen unionin kilpailupolitiikan toteuttamiseksi. Unionin kilpailusääntöjen tehokas soveltaminen edellyttää päinvastoin sitä, että komissio voi milloin tahansa mukauttaa sakkojen tasoa tämän politiikan tarpeita vastaavaksi (tuomio 8.9.2016, Lundbeck v. komissio, T-472/13, muutoksenhaussa, EU:T:2016:449, 773 kohta).

267 Kolmanneksi on todettava, että kantaja ei voi vedota siihen, että sen oikeudellinen neuvonantaja luokitteli sen toiminnan, johon rikkomisen toteaminen perustuu, oikeudellisesti virheellisellä tavalla. Kilpailusääntöjen rikkomisesta moititun yrityksen neuvonantajan tekemästä virheestä ei voi seurata sitä, että yritys vapautuu sakon määräämisestä, jos yritys ei ole voinut olla tietämättä, että tämä menettely rajoittaa kilpailua (ks. vastaavasti tuomio 18.6.2013, Schenker & Co. ym., C-681/11, EU:C:2013:404, 37 kohta).

268 Neljänneksi on todettava, että toisin kuin kantaja väittää, Biogaran-sopimuksen allekirjoittajat eivät voineet pitää sopimusehtoja muuna muin ylimääräisenä kilpailunrajoituksena. Vaikka kantaja väittää, että käsiteltävässä asiassa ”eivät ole kyseessä” sopimusehdot, se kykeni ymmärtämään, ettei sopimuksella ollut muuta tarkoitusta kuin kannustaa Servierin potentiaalista kilpailijaa olla tulematta perindopriilin markkinoille, minkä vuoksi sillä rikottiin kilpailuoikeutta, koska kyseisessä sopimuksessa oli epätyypillisiä ehtoja muihin lisenssisopimuksiin verrattuina eikä siinä vahvistettu todellista vastiketta maksulle.

269 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että tämä väite on hylättävä.

b) Sakon suhteettomuus

270 On todettava, että Biogaranin esittämä kritiikki sille yhteisvastuullisesti sen emoyhtiön kanssa määrätyn sakon, jota se pitää suhteettomana, määrästä perustuu näkemykseen, jonka mukaan Biogaranin katsotaan olevan vastuussa emoyhtiönsä kilpailusääntöjen rikkomisesta ja jonka mukaan sille määrättiin seuraamuksia tämän perusteella Servieristä erillisenä oikeushenkilönä, vaikka sen mukaan sen toimet olivat vähemmän vakavia kuin sen emoyhtiön toimet ja sen osallistuminen rikkomiseen paljon vähäisempää kuin sen emoyhtiön.

271 Kuten vastauksena ensimmäiseen kanneperusteeseen todettiin, nämä näkemykset ovat virheellisiä.

272 Kuten komissio perustellusti toteaa, Biogaran ei toiminut Servier-konsernista riippumattomana ja erillisenä yksikkönä vaan kyseisen konsernin olennaisena osana emoyhtiönsä valvonnassa. Vaikka komissio totesi, että Biogaran oli osallistunut suoraan rikkomiseen, ja toi esiin Biogaran-sopimuksen ratkaisevan luonteen Servierin ja Nichen välisen sovintosopimuksen rajoittavien vaikutusten konkretisoitumisessa, se ei kuitenkaan katsonut, että Biogaran oli vastuussa kilpailusääntöjen rikkomisesta Servier-konsernista riippumattomana ja erillisenä oikeushenkilönä. Riidanalainen sakko määrättiin nimittäin SEUT 101 artiklassa tarkoitetulle yritykselle, joka muodostuu tytäryhtiöstä ja sen emoyhtiöstä, jotka ovat yhteisvastuussa rikkomisesta ja vastaavan sakon maksamisesta, eikä sillä pyritä määräämään seuraamuksia kilpailunvastaisista toimista, joista kummankin yhtiön katsotaan olevan vastuussa erillisinä oikeushenkilöinä.

273 Sitä, että tytäryhtiö ja emoyhtiö ovat yhteisvastuussa sakon maksamisesta, mihin riidanalaisen päätöksen, jonka 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa Servierin ja Biogaranin katsotaan olevan yhteisvastuussa 131 532 600 euron maksamisesta, päätösosa perustuu, ei voida tulkita siten, että Biogaranin katsotaan olevan vastuussa kilpailusääntöjen rikkomisesta, johon sen emoyhtiö syyllistyi.

274 On nimittäin palautettava mieleen, että yhteisvastuu sakon maksamisesta on vain ilmaisu yrityksen käsitteen, jolla tarkoitetaan yksikköä, jolle komissio voi määrätä seuraamuksia kilpailuoikeuden sääntöjen rikkomisen vuoksi, täydestä oikeusvaikutuksesta (tuomio 10.4.2014, komissio ym. v. Siemens Österreich ym., C-231/11 P–C-233/11 P, EU:C:2014:256, 57 kohta ja tuomio 10.4.2014, Areva ym. v. komissio, C-247/11 P et C-253/11 P, EU:C:2014:257, 122–124 kohta). Yhtiöt voidaan siis velvoittaa maksamaan sakko yhteisvastuullisesti sikäli kuin niiden voidaan katsoa olevan henkilökohtaisesti vastuussa osallistumisesta rikkomiseen, johon niiden muodostama yritys on syyllistynyt (tuomio 10.4.2014, komissio ym. v. Siemens Österreich ym., C-231/11 P–C-233/11 P, EU:C:2014:256, 49 kohta).

275 On lisäksi merkityksetöntä, onko yhtiöille kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistumisesta aiheutunut henkilökohtainen vastuu identtinen vai ei, kun ne muodostivat rikkomisajanjakson aikana yhden ainoan yrityksen (tuomio 3.3.2011, Areva ym. v. komissio, T-117/07 ja T-121/07, EU:T:2011:69, 206 kohta). Komissiolla olevaa seuraamusten määräämistä koskevaa toimivaltaa ei myöskään voida laajentaa yhteisvastuullisten yhteisvelallisten osuuksien märittämiseen niiden sisäisessä suhteessa (tuomio 10.4.2014, komissio ym. v. Siemens Österreich ym., C-231/11 P–C-233/11 P, EU:C:2014:256, 58 kohta ja tuomio 10.4.2014, Areva ym. v. komissio, C-247/11 P et C-253/11 P, EU:C:2014:257, 151 kohta). Biogaran sitä paitsi totesi suullisessa käsittelyssä vastauksena unionin yleisen tuomioistuimen kysymykseen, että sen emoyhtiö oli maksanut riidanalaisen päätöksen 7 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetun sakon määrän kokonaisuudessaan.

276 Kun komissio määräsi sakon yhdelle ainoalle taloudelliselle yksikölle, jonka emoyhtiö ja sen kokonaan omistama tytäryhtiö muodostavat, ja kun se otti huomioon Servier-konsernin myynnin arvon, se siis noudatti unionin tuomioistuinten vakiintunutta oikeuskäytäntöä eikä tehnyt minkäänlaista oikeudellista virhettä (ks. vastaavasti tuomio 19.3.2015, Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 145–148 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 23.1.2014, Evonik Degussa ja AlzChem v. komissio, T-391/09, ei julkaistu, EU:T:2014:22, 129–135 kohta).

277 Samoista syistä kantaja ei myöskään voi väittää, että sille määrättiin sakko yhdenvertaisen kohtelun periaatteen vastaisesti.

278 Koska Biogaranille tai Servierille ei määrätty seuraamuksia toiminnastaan erillisinä oikeushenkilöinä, Servierin tilanteen ja Biogaranin tilanteen välisellä vertailulla ei ole merkitystä.

279 Koska Biogaran tuomittiin sakon maksamiseen yhteisvastuullisena sen yhden taloudellisen yksikön olennaisena osana, jonka se Servierin kanssa muodostaa, sen tilannetta ei voida verrata riidanalaisen päätöksen adressaatteina olevien rinnakkaisvalmisteiden tuottajien tilanteeseen. Servier-konsernille määrätty sakko perustuu kyseisen konsernin myynnin arvoon, kun taas kyseisille yhtiöille määrättyjä sakkoja ei voitu laskea saman parametrin mukaisesti, koska kyseiset yhtiöt eivät olleet markkinoilla niiden menettelytapojen aikaan, joista niitä moititaan (tänään annettu tuomio Servier ym. v. komissio, T-691/14).

280 Biogaranin suullisessa käsittelyssä esittämää väitettä, joka perustuu siihen, että Nichelle ei määrätty seuraamuksia Biogaran-sopimuksen perusteella, koska komissio ei ottanut huomioon 2,5 miljoonan punnan maksua Nichen sakon laskemisen yhteydessä, ei myöskään voida hyväksyä. Se nimittäin esitettiin vasta suullisessa käsittelyssä yhdenvertaisen kohtelun periaatteen yhteydessä, minkä vuoksi sitä ei voida ottaa tutkittavaksi, koska perusteluja sen esittämiselle oikeudenkäynnin kyseisessä vaiheessa ei esitetty. Kuten on todettu, Servierin tytäryhtiö Biogaran ei myöskään ollut tilanteessa, joka on verrattavissa rinnakkaisvalmisteiden tuottajien, jotka olivat Nichen tavoin tehneet sopimuksen Servierin kanssa, tilanteeseen. Lopuksi on todettava, että se seikka, että komissio ei määrännyt seuraamuksia Nichelle, ei toteen näytettynäkään voi vapauttaa Biogaranin vastuusta, joka sillä oli kilpailusääntöjen rikkomisessa, johon syyllistyi yritys, jonka jäsen se on.

281 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että tämä väite on hylättävä.

c) Sakon kymmenen prosentin enimmäismäärä

282 Kantaja väittää, että komissio rikkoi asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohtaa, kun se määräsi kantajalle sakon, jonka määrä ylittää kymmenen prosenttia sen vuotuisesta liikevaihdosta, ja kun se hyväksyi sen emoyhtiön eli Servierin myynnin arvon (joka oli 476 miljoonaa euroa), vaikka sillä itsellään ei ollut minkäänlaista myyntiä.

283 Tämän osalta on palautettava mieleen, että asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdassa säädetty enimmäismäärä on laskettava kaikkien niiden yhtiöiden yhteenlasketun liikevaihdon perusteella, jotka muodostavat yhden taloudellisen kokonaisuuden, joka toimii SEUT 101 artiklassa tarkoitettuna yrityksenä (ks. tuomio 8.5.2013, Eni v. komissio, C-508/11 P, EU:C:2013:289, 109 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 11.7.2013, Team Relocations ym. v. komissio, C-444/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:464, 172 ja 173 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; ks. myös vastaavasti tuomio 26.11.2013, Groupe Gascogne v. komissio, C-58/12 P, EU:C:2013:770, 56 kohta).

284 Seuraamuksen oikeasuhteisuutta on nimittäin arvioitava muun muassa sen varoittavan vaikutuksen kannalta, johon seuraamuksella pyritään, ja kyseisen yhteenlasketun liikevaihdon huomioon ottaminen on kyseisen arvioinnin kannalta tarpeen mainitulla yksiköllä olevan taloudellisen vahvuuden huomioon ottamiseksi (ks. vastaavasti tuomio 20.1.2016, Toshiba Corporation v. komissio, C-373/14 P, EU:C:2016:26, 83 ja 84 kohta).

285 Käsiteltävässä asiassa edellä esitetystä seuraa, että asianomainen yritys muodostui kantajasta ja sen emoyhtiöstä Servieristä, ja kyseiset kaksi yhtiötä muodostivat yhdessä yhden ja saman taloudellisen yksikön (ks. edellä 206–234 kohta). Edellä 283 kohdassa mieleen palautettujen periaatteiden mukaisesti komissio siis tukeutui Servierin – Servier-konsernin emoyhtiön – kokonaisliikevaihtoon ajanjaksolla 1.10.2012–30.9.2013 liikevaihdon edellä mainitun kymmenen prosentin enimmäismäärän soveltamiseksi (riidanalaisen päätöksen 3144 perustelukappale).

286 Koska kyseinen liikevaihto on vähän yli neljä miljardia euroa, unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että kantajalle yhteisvastuullisesti sen emoyhtiön kanssa määrätty 131 532 600 euron sakko ei ylitä ilmeisellä tavalla tätä enimmäismäärää.

287 Tämä väite ja koko käsiteltävänä oleva kanneperuste on näin ollen hylättävä.

288 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että kanne on hylättävä kokonaisuudessaan mukaan lukien – kaikki asian olosuhteet huomioiden – vaatimukset, jotka koskevat sitä, että unionin yleinen tuomioistuin täyttä harkintavaltaansa käyttäen kumoaa sakon tai alentaa sen määrää.

Oikeudenkäyntikulut

289 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 134 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian ja komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista, kantaja on velvoitettava korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (yhdeksäs jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) Biogaran velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Gervasoni Madise da Silva Passos

Julistettiin Luxemburgissa 12 päivänä joulukuuta 2018.

Allekirjoitukset

Sisällys

I Asian tausta 1

A Perindopriili 2

1 Yhdistettä koskeva patentti 2

2 Myöhemmät patentit 2

3 Toisen sukupolven perindopriili 2

B Kantaja 3

C Nichen perindopriilia koskeva toiminta 3

D Perindopriilia koskevat riita-asiat 3

1 Riita-asiat EPO:ssa 3

2 Riita-asiat kansallisissa tuomioistuimissa 3

E Sovinnot 4

1 Nichen, Unichemin, Matrixin ja Servierin välillä tehdyt sopimukset 4

2 Nichen ja Biogaranin välillä tehty sopimus 5

F Alakohtainen tutkimus 6

G Hallinnollinen menettely ja riidanalainen päätös 6

II Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset 7

III Tutkittavaksi ottaminen 8

A Kolmas kanneperuste, jolla kantaja vaatii, että Servierin nostaman kanteen yhteydessä hyväksytty vaatimus riidanalaisen päätöksen kumoamisesta laajennetaan koskemaan kantajaa ... 8

B Vastineen tiettyjen liitteiden ja siinä esitettyjen todisteiden tutkittavaksi ottaminen 9

1 Asianosaisten lausumat 9

2 Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta 9

IV Asiakysymys 11

A Kanneperuste, joka koskee tosiseikkojen vääristyneellä tavalla huomioon ottamista, koska riidanalaisessa päätöksessä hyväksytään virheellisesti se, että Biogaran-sopimus oli lisäkannustin Nichen rohkaisemiseksi tekemään sovinto Servierin kanssa 11

1 Asianosaisten lausumat 11

a) Arviointivirhe Biogaran-sopimuksen ja sovintosopimuksen välisen yhteyden analyysissä 11

1) Sopimusneuvottelujen kronologia 11

2) Sovintosopimuksen ja Biogaran-sopimuksen välinen oikeudellinen yhteys 12

3) Aikomus kannustaa Nicheä 13

b) Biogaran-sopimuksen tekemiseen liittyvän kantajan liiketoiminnallisen intressin huomioon ottaminen 14

1) Tuote A 15

2) Tuote B 16

3) Tuote C 16

2 Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta 17

a) Alustavia huomautuksia 17

b) Biogaran-sopimuksen muodostaman kannustimen olemassaolo 19

B Kanneperuste, joka perustuu oikeudellisiin virheisiin, koska riidanalaisessa päätöksessä ei osoiteta, että Biogaran olisi osallistunut minkäänlaiseen kilpailusääntöjen rikkomiseen 27

1 Asianosaisten lausumat 27

a) Biogaran-sopimuksen kilpailusääntöjä rikkova luonne 27

b) Tytäryhtiön asettaminen vastuuseen emoyhtiön toimista 27

c) Biogaranin tietoisuus Servierin kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevästä toiminnasta 28

2 Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta 30

C Kanneperuste, joka koskee sitä, että komissio teki oikeudellisen virheen, kun se määräsi Biogaranille sakon 34

1 Asianosaisten lausumat 34

a) Tapauksen ennennäkemätön, ennalta arvaamaton ja monitahoinen luonne 34

b) Sakon suhteettomuus 35

c) Sakon kymmenen prosentin enimmäismäärä 36

2 Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta 36

a) Tapauksen ennennäkemätön, ennalta arvaamaton ja monitahoinen luonne 36

b) Sakon suhteettomuus 39

c) Sakon kymmenen prosentin enimmäismäärä 40

Oikeudenkäyntikulut 41